

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ αρ. ΥΓΑΑΠ/02/2017

Έλεγχος Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης
και Περιβάλλοντος - Διοίκηση
για το έτος 2016

**ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗ ΟΝΤΟΤΗΤΑ:
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ - ΔΙΟΙΚΗΣΗ**

7 Δεκεμβρίου 2017

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σύνοψη	1
A. Εισαγωγή.	2
B. Σκοπός του ελέγχου και μεθοδολογία.....	4
Γ. Ευρήματα.....	6
1. Μηχανισμοί Ελέγχου στη Δημόσια Υπηρεσία	6
2. Εκτέλεση Προϋπολογισμού	6
3. Δαπάνες.	8
3.1. Μέτρα Στήριξης Γεωργοκτηνοτροφικών Προϊόντων.....	8
3.2. Άλλα Αναπτυξιακά Έργα και Προγράμματα.	10
3.3. Αμοιβές συμβούλων.	12
3.4. Γενικό επίδομα εξωτερικού.....	14
3.5. Συμμετοχή σε Επιτροπές/Ομάδες Εργασίας στην ΕΕ και Συνέδρια, Σεμινάρια και Αποστολές στο Εξωτερικό.	15
3.6. Συνεισφορές σε Διεθνείς Οργανισμούς/Συνδέσμους/Ιδρύματα.....	16
3.7. Έξοδα κίνησης.....	16
4. Δημοπράτηση δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου.....	17
5. Ανάκτηση εξόδων από την Ευρωπαϊκή Ένωση.	18
6. Τεκμηρίωση δαπανών και εσόδων.	19
7. Καθυστερημένα έσοδα.	19
8. Προκαταβολές και Καταθέσεις.....	20
9. Νομοσχέδιο με τίτλο «Ο περί της Μεταφοράς του Προσωπικού Οργανισμού Γεωργικής Ασφάλισης στο Τμήμα Γεωργίας Νόμος».	20
10. Παραχώρηση ειδικής άδειας απουσίας.	20
11. Διάπραξη πειθαρχικού παραπτώματος από Δασικό Λειτουργό.....	21
12. Σχέδιο παραχώρησης ενίσχυσης στους δικαιούχους «χρωματισμένου» γεωργικού πετρελαίου για το πετρέλαιο κίνησης που χρησιμοποιείται στα οχήματα για γεωργικούς σκοπούς.....	21
13. Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων Επαρχίας Λευκωσίας και Κλείσιμο ΧΑΔΑ Κοτσιάτη.....	22
14. Διοικητική έρευνα σε σχέση με τον χειρισμό υπόθεσης συμψηφισμού με αποζημιώσεις στις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες	24

Σύνοψη

Στα πλαίσια των προνοιών του άρθρου 116 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας, η Ελεγκτική Υπηρεσία διεξήγαγε οικονομικό έλεγχο στη Διοίκηση του Υπουργείου Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος (ΓΑΑΠ) για το έτος που έληξε στις 31.12.2016. Τα σημαντικότερα ευρήματα του ελέγχου, αφορούν στα ακόλουθα θέματα:

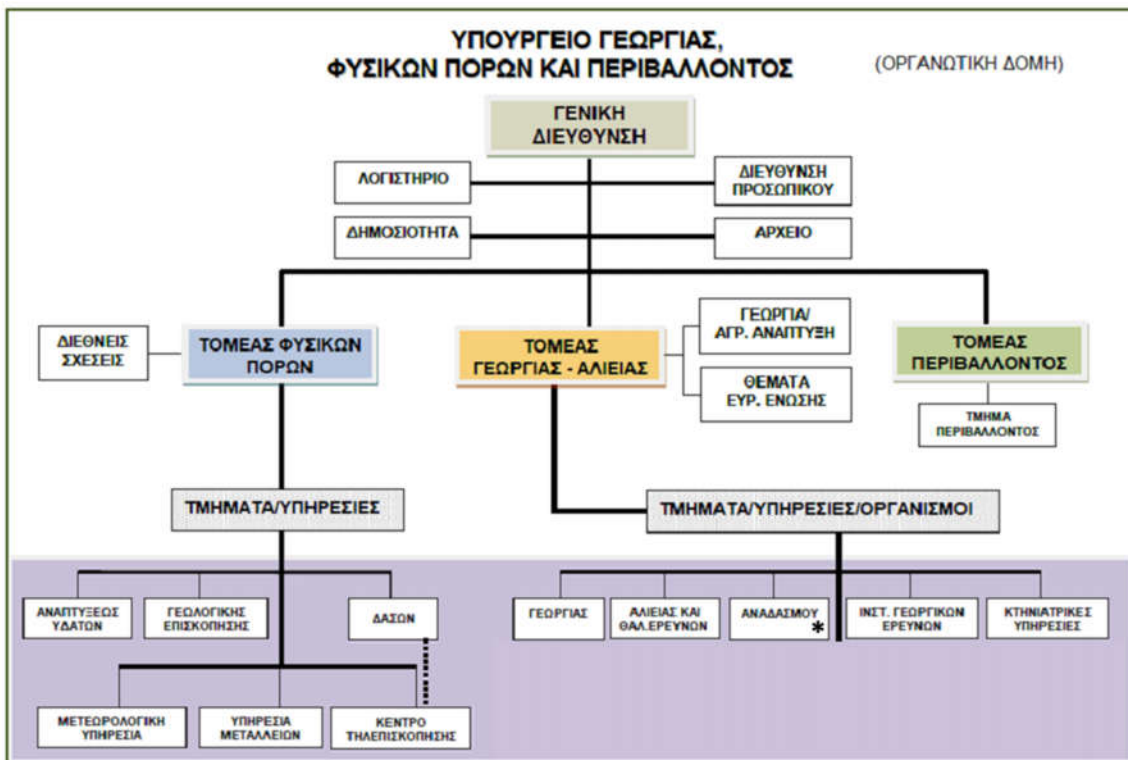
- Μη προώθηση ενεργειών για υλοποίηση των όσων αναφέρονται στην Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερ. 12.12.2016 με θέμα «Μηχανισμοί Ελέγχου στη Δημόσια Υπηρεσία».
- Ανάγκη ετοιμασίας του Προϋπολογισμού στη βάση των πραγματικών αναγκών της Διοίκησης του Υπουργείου.
- Μεταφορά πιστώσεων περίπου €4 εκ. από το ένα οικονομικό έτος στο επόμενο, το οποίο απαγορεύεται ρητά από τον Νόμο.
- Καταβολή αποζημιώσεων που δεν ήταν σύννομες, αφού δεν είχαν εγκριθεί μέσω του περί Προϋπολογισμού Νόμου του 2017.
- Καταβολή μη επαρκώς τεκμηριωμένων αποζημιώσεων ύψους €10 εκ.
- Παραχώρηση χορηγιών χωρίς εξασφάλιση της προνοούμενης έγκρισης του Υπουργού Οικονομικών.
- Μη τεκμηριωμένη αύξηση ετήσιας αποζημίωσης συμβούλου του Υπουργού και υποβολή τιμολογίων αμφίβολης εγκυρότητας από τον σύμβουλο, ο οποίος μάλιστα κατέθεσε αγωγή εναντίον του Υπουργού όταν τερματίστηκε η σύμβασή του.
- Διασφάλιση τεκμηρίωσης του ύψους των ποσών που υποβάλλονται για τις περιβαλλοντικές δράσεις, σε σχέση με τη δημοπράτηση δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου.
- Σχέδιο παραχώρησης ενίσχυσης στους δικαιούχους χρωματισμένου γεωργικού πετρελαίου.
- Καθυστερήση αναθεώρησης της Στρατηγικής Διαχείρισης Δημοτικών Αποβλήτων 2015-2021 και απουσία λύσης για τη διαχείριση αποβλήτων της επαρχίας Λευκωσίας.

A. Εισαγωγή.

Το Υπουργείο ΓΑΑΠ αποτελείται από τη Διοίκηση και 10 άλλα Τμήματα και Υπηρεσίες όπως παρουσιάζονται πιο κάτω:

1. Τμήμα Γεωργίας
2. Κτηνιατρικές Υπηρεσίες
3. Τμήμα Δασών
4. Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων
5. Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης
6. Τμήμα Μετεωρολογίας
7. Υπηρεσία Μεταλλείων
8. Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών
9. Τμήμα Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών και
10. Τμήμα Περιβάλλοντος

Σύμφωνα με διάγραμμα που είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα του Υπουργείου ΓΑΑΠ η οργανωτική του δομή παρουσιάζει την πιο κάτω εικόνα:

* Σημειώνεται ότι στον Προϋπολογισμό του 2016, η Υπηρεσία Αναδασμού έχει μεταφερθεί κάτω από το Κεφάλαιο 16 «Υπουργείο Εσωτερικών».

Το Υπουργείο ιδρύθηκε με την ανεξαρτησία της Κύπρου το 1960. Πριν τη σύσταση του Υπουργείου, φορέας της Αγροτικής Πολιτικής ήταν το Τμήμα Γεωργίας (Γεωργικό Τμήμα) το οποίο ιδρύθηκε το 1896. Από το 1993 μετονομάστηκε από Υπουργείο Γεωργίας και Φυσικών Πόρων σε Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος και από το 2015 σε Υπουργείο Γεωργίας, Γεωργικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος.

Όπως αναφέρεται στο Στρατηγικό Σχέδιο που αφορά στην περίοδο 2016 – 2018, αποστολή του Υπουργείου είναι η προώθηση της πράσινης οικονομίας, της βιώσιμης ανάπτυξης της γεωργίας και αλιείας και της αποτελεσματικής χρήσης των φυσικών πόρων μέσω προγραμμάτων και έργων υψηλής προστιθέμενης αξίας, προστατεύοντας παράλληλα το περιβάλλον και τον φυσικό πλούτο της Κύπρου.

Καθώς επίσης όραμα του είναι μια πιο πράσινη, γαλάζια και ενεργειακά αποδοτική οικονομία, καθώς και μια πιο ανταγωνιστική και βιώσιμη γεωργία και αλιεία, συμβάλλοντας στην τόνωση της οικονομίας με τη δημιουργία νέων ευκαιριών απασχόλησης και την ανάπτυξη των αγροτικών και παράκτιων περιοχών, διασφαλίζοντας παράλληλα την ποιότητα ζωής και την προστασία του περιβάλλοντος.

Οι στρατηγικές επιδιώξεις του Υπουργείου ΓΑΑΠ για τα έτη 2016 – 2018, αυτές είναι οι ακόλουθες:

1. Μεταρρύθμιση της γεωργικής οικονομίας και ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς της.
2. Προώθηση της πράσινης και της γαλάζιας ανάπτυξης, συμβάλλοντας στην αναδιάρθρωση της οικονομίας.
3. Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικής χρήσης των πόρων.
4. Μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και πρόληψη των κινδύνων.
5. Βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών σε σχέση με την ασφάλεια των τροφίμων και τη δημόσια υγεία.
6. Ενίσχυση των διεθνών και περιφερειακών συνεργασιών για αντιμετώπιση κοινών προκλήσεων.
7. Ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και βελτίωση της αποδοτικότητας των Τμημάτων και Υπηρεσιών του Υπουργείου.

Ευχαριστούμε τη Διοίκηση του Υπουργείου ΓΑΑΠ για την ανταπόκριση και την υποβολή στοιχείων, καθώς και σχολίων και απόψεων επί της επιστολής ελέγχου που τους είχε σταλεί.

B. Σκοπός του ελέγχου και μεθοδολογία.

1. Σκοπός του ελέγχου.

Ο έλεγχος διενεργήθηκε στα πλαίσια των συνταγματικών αρμοδιοτήτων του Γενικού Ελεγκτή της Δημοκρατίας. Το άρθρο 116 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας ορίζει ότι ο Γενικός Ελεγκτής ελέγχει εν ονόματι της Δημοκρατίας όλες τις εισπράξεις και πληρωμές και όλους τους λογαριασμούς χρηματικών διαθέσιμων και άλλου ενεργητικού ή άλλων υποχρεώσεων που αναλαμβάνει η Δημοκρατία ή που δημιουργούνται για λογαριασμό της. Για το σκοπό αυτό, ο Γενικός Ελεγκτής έχει δικαίωμα να επιθεωρεί και να ελέγχει όλα τα σχετικά βιβλία, αρχεία και καταστάσεις, καθώς και τους χώρους όπου φυλάγεται το πιο πάνω ενεργητικό. Επίσης, ο Γενικός Ελεγκτής ασκεί κάθε άλλη εξουσία ή εκτελεί οποιαδήποτε άλλα καθήκοντα ή υποχρεώσεις που καθορίζονται ή του αναθέτονται δια νόμου.

2. Μεθοδολογία.

Σύμφωνα με το άρθρο 81(2) του περί Δημοσιονομικής Ευθύνης και Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου (Ν.20(I)/2014), ο Γενικός Ελεγκτής διεξάγει τον εξωτερικό έλεγχο στη βάση διεθνών αναγνωρισμένων προτύπων ελέγχου που ο ίδιος αποφασίζει.

Όπως ρητά αναφέρεται στις Ελεγκτικές Οδηγίες που έχουν εκδοθεί από τον Γενικό Ελεγκτή, οι έλεγχοι της Ελεγκτικής Υπηρεσίας διεξάγονται σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου (ISAs) που εκδίδονται από τη Διεθνή Ομοσπονδία Λογιστών (IFAC) και τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (ISSAIs) που εκδίδει ο Οργανισμός Ανώτατων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων (INTOSAI), ο οποίος είναι ένας αυτόνομος, ανεξάρτητος, μη-πολιτικοποιημένος Οργανισμός, με ειδικό συμβουλευτικό καθεστώς προς το Οικονομικό και Κοινωνικό Συμβούλιο (ECOSOC) του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Τα ISSAIs διαχωρίζουν τους ελέγχους που διενεργούνται από τα Ανώτατα Ελεγκτικά Ιδρύματα σε τρεις κατηγορίες, τους οικονομικούς ελέγχους (“financial audit”), τους ελέγχους συμμόρφωσης (“compliance audit”) και τους διαχειριστικούς ελέγχους (“performance audit”). Για τους ελέγχους αυτούς υπάρχει αριθμός ελεγκτικών προτύπων που είναι κοινά και αριθμός ελεγκτικών προτύπων που αφορούν ειδικά στην κάθε κατηγορία ελέγχου.

Η διενέργεια του παρόντος ελέγχου διέπεται κυρίως από τις διατάξεις των πιο κάτω Προτύπων:

- ISSAI 100 - Θεμελιώδεις Αρχές Ελέγχου για τον Δημόσιο Τομέα
- ISSAI 200 - Θεμελιώδεις Αρχές Οικονομικού Ελέγχου
- ISSAI 400 - Θεμελιώδεις Αρχές Ελέγχου Συμμόρφωσης

Το ISSAI 100 παρουσιάζει τον ορισμό του ελέγχου του δημόσιου τομέα και παρέχει τις βασικές έννοιες, στοιχεία και αρχές (τόσο τις γενικές αρχές που σχετίζονται με τον έλεγχο όσο και τις αρχές που σχετίζονται με τις διάφορες φάσεις της διαδικασίας ελέγχου) που ισχύουν για όλους τους ελέγχους του δημόσιου τομέα.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Προτύπου ISSAI 200, οι οικονομικοί έλεγχοι των Ανωτάτων Ελεγκτικών Ιδρυμάτων στοχεύουν στη βελτίωση του βαθμού εμπιστοσύνης των χρηστών οικονομικών καταστάσεων σε αυτές τις καταστάσεις, μέσω της έκφρασης ελεγκτικής γνώμης για το κατά πόσο οι οικονομικές καταστάσεις έχουν ετοιμαστεί, από κάθε ουσιώδη άποψη, σύμφωνα με ένα εφαρμοστέο πλαίσιο χρηματοοικονομικής πληροφόρησης ή παρέχουν μια αληθινή και δίκαιη εικόνα, σύμφωνα με το εν λόγω πλαίσιο.

Το πλαίσιο ISSAI 400 ορίζει τον έλεγχο συμμόρφωσης ως μια ανεξάρτητη εκτίμηση του κατά πόσο ένα δεδομένο θέμα είναι σύμφωνο με τις αρχές που έχουν οριστεί ως κριτήρια ελέγχου. Οι έλεγχοι συμμόρφωσης διενεργούνται αξιολογώντας κατά πόσο οι δραστηριότητες, οι χρηματοοικονομικές συναλλαγές και οι πληροφορίες συμμορφώνονται, από κάθε ουσιώδη άποψη, με τις αρχές που διέπουν την ελεγχόμενη οντότητα.

Ο παρών έλεγχος βασίστηκε σε στοιχεία που υποβλήθηκαν από τη Διοίκηση του Υπουργείου ΓΑΑΠ, από αναρτήσεις στις ιστοσελίδες τους στο διαδίκτυο, καθώς και από διάφορες μελέτες και σχετικά άρθρα που έχουν διεξαχθεί για το θέμα.

Η λήψη των απαραίτητων, για τον έλεγχο, στοιχείων έγινε στη βάση των προνοιών του περί της Καταθέσεως Στοιχείων και Πληροφοριών στον Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας Νόμου, ο οποίος παρέχει σαφείς εξουσίες στον Γενικό Ελεγκτή να ζητά στοιχεία σε οποιαδήποτε μορφή, περιλαμβανομένης και της ηλεκτρονικής μορφής, επεξηγήσεις και πληροφορίες, γραπτές ή προφορικές, που κατά την κρίση του μπορούν να τον υποβοηθήσουν στην εκτέλεση του έργου του.

Τα αρχικά συμπεράσματα της μελέτης διαβιβάστηκαν για σχόλια και απόψεις στη Διοίκηση του Υπουργείου ΓΑΑΠ.

Γ. Ευρήματα.

1. Μηχανισμοί Ελέγχου στη Δημόσια Υπηρεσία.

Το Υπουργικό Συμβούλιο, με Απόφασή του ημερ. 12.12.2016, ενέκρινε την αναθεώρηση του πλαισίου που διέπει τη σύσταση και λειτουργία των Μονάδων Ελέγχου σε όλα τα Υπουργεία, μέσω υιοθέτησης του «Μοντέλου των Τριών Γραμμών Άμυνας».

Στο Παράρτημα Α «Σύστημα διαχείρισης κινδύνων και εσωτερικού ελέγχου στη Δημόσια Υπηρεσία» της πιο πάνω Απόφασης, αναφέρεται ότι παρατηρείται αδυναμία στην εφαρμογή μιας συστηματικής διαδικασίας αξιολόγησης των κινδύνων, έτσι ώστε η Διοίκηση των Τμημάτων να μπορεί να επιτύχει τους στόχους της. Επιπρόσθετα, διαπιστώνεται η απουσία εγχειριδίων διαδικασιών με καταγεγραμμένες τις διαδικασίες που ακολουθούν τα Τμήματα και γίνεται σύσταση για την εισαγωγή διαδικασίας αξιολόγησης κινδύνων και για την ετοιμασία εγχειριδίων διαδικασιών με λεπτομερή καταγραφή των διαδικασιών που ακολουθούνται.

Το Υπουργείο ΓΑΑΠ σε επιστολή του προς το Υπουργείο Οικονομικών με ημερ. 13.6.2017 αναφέρει ότι διατηρεί συστήματα παρακολούθησης αναπτυξιακών έργων, κοινοτικών παραβάσεων και Αποφάσεων Υπουργικού Συμβουλίου, ωστόσο δεν φαίνεται να έχει δρομολογήσει ακόμη διαδικασίες για συμμόρφωση με τις απαιτήσεις της Απόφασης ημερ. 12.12.2016 που αναφέρονται πιο πάνω.

Σύσταση: Προώθηση ενεργειών για υλοποίηση των όσων αναφέρονται στην Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερ. 12.12.2016 με θέμα «Μηχανισμοί Ελέγχου στη Δημόσια Υπηρεσία»

Η Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου μάς πληροφόρησε ότι στο πλαίσιο εφαρμογής των αρχικών Αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου του 2013, σχετικά με τη σύσταση Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου στα Υπουργεία, το Υπουργείο ΓΑΑΠ είχε συστήσει Μονάδα, η σύνθεση της οποίας αναθεωρήθηκε στα μέσα του 2014. Το 2017 και τα τρία μέλη της Μονάδας αποχώρησαν από τη Διοίκηση του Υπουργείου και ως εκ τούτου δεν κατέστη δυνατή η αναδιοργάνωση του εσωτερικού ελέγχου πάνω στις γραμμές που καθορίζει η νέα Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερ. 12.12.2016. Επίσης μας ανέφερε ότι στο παρόν στάδιο γίνεται εκ νέου αξιολόγηση των δεδομένων, ώστε να εξευρεθούν τρόποι ενίσχυσης των μηχανισμών ελέγχου στο Υπουργείο ΓΑΑΠ πάνω στις γραμμές των Αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου. Μας ανέφερε επίσης, ότι το λογιστήριο του Υπουργείου, μέσα στα πλαίσια της δημιουργίας Μονάδας Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής Διαχείρισης και του ανασχεδιασμού των αρμοδιοτήτων του, έχει ορίσει αρμόδιο λειτουργό ο οποίος θα ασχοληθεί με τη μελέτη και καταγραφή των διαδικασιών/συστημάτων ελέγχου σε διάφορα θέματα που κρίνονται σημαντικά και την αξιολόγηση και αναθεώρησή τους, όπου αυτή κρίνεται αναγκαία. Πρόσθετα, μας πληροφόρησε ότι στις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες και στο Τμήμα Γεωργίας, τα οποία αποτελούν Τμήματα με μεγάλο εύρος αρμοδιοτήτων, υφίστανται και λειτουργούν ομάδες εσωτερικού ελέγχου.

2. Εκτέλεση Προϋπολογισμού.

Το συνολικό αρχικό ποσό του Προϋπολογισμού της Διοίκησης του Υπουργείου ΓΑΑΠ για το 2016 ήταν €9.810.314. Κατόπιν μεταφοράς συμπληρωματικών πιστώσεων ύψους €12.335.540 (€10.000.000 σύμφωνα με τον περί Συμπληρωματικού Προϋπολογισμού Νόμο (αρ.1) 41(II)/2016 που δημοσιεύτηκε στις 6.12.2016 και €2.335.540 από πρόσθετες πιστώσεις), ο αναθεωρημένος Προϋπολογισμός ανήλθε στα €22.145.854. Έγινε επίσης ανακατανομή πιστώσεων ύψους €32.344 μεταξύ άρθρων του Προϋπολογισμού, δυνάμει των εξουσιών που παρέχει το άρθρο 63(1)(α)(i) του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του

Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου αρ. 20(Ι)/2014, στον προϊστάμενο του οικονομικού φορέα, δηλαδή τον Υπουργό ΓΑΑΠ.

Η σημαντική αύξηση στον Προϋπολογισμό αφορά κυρίως σε πρόσθετες πιστώσεις του άρθρου 04.202 «Μέτρα Στήριξης Γεωργοκτηνοτροφικών Προϊόντων», για την κάλυψη ζημιών που προκλήθηκαν στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις κατά το 2016, για τις οποίες γίνεται εκτενής αναφορά σε σχετική παράγραφο της Έκθεσής μας. Οι πραγματικές δαπάνες κατά το 2016, ανήλθαν στα €21.377.265, παρέμεινε δηλαδή αδαπάνητο ποσό ύψους €768.589 ή ποσοστό ύψους 3,5%. Τα σημαντικότερα αδαπάνητα ποσά, ύψους €385.065 και €137.354, παρατηρούνται στα άρθρα δαπανών 04.152 «Συνεισφορά σε Διεθνείς Οργανισμούς/ Συνδέσμους/ Ιδρύματα» της υποδιαίρεσης 12.0 Διοίκηση και 05.706 «Τεχνική Υποστήριξη Υλοποίησης, Παρακολούθησης, Αξιολόγησης και Έλεγχου του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης» της υποδιαίρεσης 12.71 Έργα Συγχρηματοδοτούμενα από Κοινοτικούς Πόρους, αντίστοιχα.

Αναφορικά με την υλοποίηση του Προϋπολογισμού παρατηρήσαμε τα ακόλουθα:

- (i) Στην παράγραφο 40 της εγκυκλίου αρ. 1529 του Υπουργείου Οικονομικών ημερ. 25.1.2016 με θέμα «Προϋπολογισμός για το έτος 2016 και Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2016 - 2018» αναφέρεται ότι «στο πλαίσιο της ετοιμασίας του Προϋπολογισμού τέθηκαν ανώτατα όρια δαπανών ανά Υπουργείο. Με βάση τις οροφές αυτές καταβλήθηκε κάθε προσπάθεια να συνταχθεί ένας ολοκληρωμένος Προϋπολογισμός και η πολιτική κατάθεσης Συμπληρωματικών Προϋπολογισμών στην Βουλή των Αντιπροσώπων η οποία θεωρείται πλέον αναχρονιστική να σταματήσει να ισχύει». Ωστόσο, προέκυψε/δημιουργήθηκε η ανάγκη παραχώρησης σημαντικών πρόσθετων πιστώσεων στο Υπουργείο, ύψους €12.335.540.
- (ii) Το Υπουργείο ΓΑΑΠ, με επιστολή του ημερ. 5.4.2016, υπέβαλε προς το Υπουργείο Οικονομικών αίτηση για χορήγηση πρόσθετων πιστώσεων ύψους €350.000 που αφορούσε στο άρθρο δαπανών 04.152 «Συνεισφορά σε Διεθνείς Οργανισμούς/Συνδέσμους/Ιδρύματα», στη βάση Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου ημερ. 24.11.2015 για συνεισφορά της Κυπριακής Δημοκρατίας στη χρηματοδότηση της Κλιματικής Αλλαγής. Όπως αναφέρεται στην αίτηση, δεν κατέστη δυνατή η κάλυψη της δαπάνης από τα επίπεδα των ανώτατων οροφών που αφορούσε στον Προϋπολογισμό του Υπουργείου ΓΑΑΠ για το 2016.
- (iii) Πρόνοια ύψους €350.000, όση και για το 2015, αφορούσε στην «Τεχνική Υποστήριξη, Υλοποίηση, Παρακολούθηση, Αξιολόγησης και Ελέγχου του Σχεδίου Αγροτικής Ανάπτυξης». Σύμφωνα με το επεξηγηματικό μνημόνιο, το ποσό αυτό θα διατίθετο για υλοποίηση του Μέτρου του Π.Α.Α. 5.1, στόχος του οποίου είναι η διασφάλιση της ορθής υλοποίησης και στήριξης των Μέτρων του Π.Α.Α. στο σύνολό του, η στήριξη του πρωτογενούς τομέα στα πλαίσια του προγράμματος, η παρακολούθηση των δράσεων και η συντονισμένη εφαρμογή του προγράμματος, καθώς και η αξιολόγησή του. Η δαπάνη για το 2016 ανήλθε στα €212.646 και για το 2015 στα €70.319, δηλαδή με ποσοστό υλοποίησης 60,76% και 20,09%, αντίστοιχα το οποίο κρίνεται πολύ χαμηλό. Επισημαίνεται ότι, οι πρόνοιες που περιλήφθηκαν στους Προϋπολογισμούς και των δύο τελευταίων ετών, ήταν υπερβολικές.
- (iv) Πρόνοια ύψους €5.729.924 αφορούσε στο άρθρο 04.019 «Συνεισφορά στον Οργανισμό Γεωργικής Ασφάλισης», από την οποία €4.018.800 αφορούσαν σε συνεισφορά με βάση το άρθρο 23(β) των περί Γεωργικής Ασφάλισης Νόμων του 1977-2010. Ωστόσο, λόγω λήξης της περιόδου ισχύος του πιο πάνω άρθρου, στις

30.6.2014 (εξασφαλίστηκε παράταση μέχρι 31.12.2014), οι πιστώσεις αυτές διατέθηκαν ως εξοικονομήσεις, με το ειδικό ένταλμα πληρωμής αρ. 51 ημερ. 5.10.2016 στο άρθρο 04.202 «Μέτρα Στήριξης Γεωργοκτηνοτροφικών Προϊόντων».

Παρά το γεγονός ότι το άρθρο αυτό δεν περιλαμβάνονταν στον αρχικό εγκριμένο Προϋπολογισμό του Υπουργείου ΓΑΑΠ, αλλά πρόκειται για νέο άρθρο στον Προϋπολογισμό του 2016, στο υπό αναφορά ειδικό ένταλμα πληρωμής λανθασμένα αναφέρεται ότι υπήρχε συμβολική πρόνοια ύψους €10.

Σύσταση: Η ετοιμασία του Προϋπολογισμού θα πρέπει να γίνεται στη βάση των πραγματικών αναγκών της Διοίκησης του Υπουργείου ΓΑΑΠ και να αποφεύγονται διογκωμένες πρόνοιες για εξυπηρέτηση άλλων άρθρων του Προϋπολογισμού. Επίσης, δεν θα έπρεπε εξ' αρχής να περιληφθεί πρόνοια, για παραχώρηση του ποσού των €4.018.800 στον Οργανισμό Γεωργικής Ασφάλισης (ΟΓΑ), βάσει του άρθρου 23(β) του Νόμου του, αφού θα έπρεπε να ήταν γνωστό στο Υπουργείο ότι η ισχύς του υπό αναφορά άρθρου τερματίστηκε στις 30.6.2014. Επίσης, η μετέπειτα μεταφορά των πιστώσεων αυτών, σε άρθρο που δεν υπήρχε στον εγκεκριμένο Προϋπολογισμό, χωρίς την εξασφάλιση των απαιτούμενων εγκρίσεων, δεν ήταν σύννομη.

Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με τα άρθρα 8(1) και 8(2) του περί της Λογιστικής και Δημοσιονομικής Διαχείρισης και Χρηματοοικονομικού Ελέγχου της Δημοκρατίας Νόμου αρ. 38(Ι)/2014 «ο Προϋπολογισμός υλοποιείται με την παράλληλη εφαρμογή αποτελεσματικού και αποδοτικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου, υπό την ευθύνη του ελέγχοντα λειτουργού» και ότι «το σύστημα εσωτερικού ελέγχου αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στην επίτευξη των ακόλουθων στόχων» μεταξύ των οποίων είναι η «διασφάλιση ότι τα προτεινόμενα ποσά στον Προϋπολογισμό χρησιμοποιούνται για τον σκοπό για τον οποίο έχουν προβλεφθεί».

Η Γενική Διευθύντρια μάς ανέφερε ότι το Υπουργείο καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια να περιλαμβάνει κατά την ετοιμασία του Προϋπολογισμού για το επόμενο έτος καθώς και κατά την ετοιμασία του Μεσοπρόθεσμου Δημοσιονομικού Πλαισίου τις προβλεπόμενες απαιτούμενες δαπάνες αποφεύγοντας διογκωμένες πρόνοιες, κάτι όμως που δεν είναι πάντοτε εφικτό, λόγω κυρίως της φύσης των εργασιών του Υπουργείου.

Επισημαίνουμε ότι επί του πιο πάνω θέματος ζητήθηκαν και τα σχόλια του Γενικού Διευθυντή του Υπουργείου Οικονομικών, ωστόσο μέχρι και τη δημοσίευση της Έκθεσης αυτής δεν είχαμε λάβει απάντηση.

3. Δαπάνες.

Από τον έλεγχο της διενέργειας δαπανών κατά το 2016 προέκυψαν τα ακόλουθα:

3.1. Μέτρα Στήριξης Γεωργοκτηνοτροφικών Προϊόντων.

Το άρθρο δαπανών 04.202 «Μέτρα Στήριξης Γεωργοκτηνοτροφικών Προϊόντων» δεν περιλήφθηκε στον αρχικό εγκριμένο Προϋπολογισμό του Υπουργείου. Στη συνέχεια παραχωρήθηκαν πιστώσεις για το άρθρο αυτό ύψους €16.000.000 (€10.000.000 σύμφωνα με τον περί Συμπληρωματικό Προϋπολογισμό Νόμο (αρ.1) 41(ΙΙ)/2016 που δημοσιεύτηκε στις 6.12.2016, πρόσθετες πιστώσεις €1.981.200 και ανακατανομή πιστώσεων ύψους €4.018.800 από το άρθρο 04.019 «Συνεισφορά στον Οργανισμό Γεωργικής Ασφάλισης»). Οι πραγματικές δαπάνες του Κονδυλίου ανήλθαν στα €16.000.000 και καταβλήθηκαν στον ΟΓΑ, ώστε να προβεί στις πληρωμές προς τους δικαιούχους γεωργοκτηνοτρόφους, ως Φορέας Υλοποίησης του Εθνικού Πλαισίου Χορήγησης Κρατικών Ενισχύσεων, για την αντιστάθμιση ζημιών στον Τομέα της Γεωργίας, ως ακολούθως:

- Στις 6.10.2016 διενεργήθηκε πληρωμή ύψους €6.000.000 στη βάση Απόφασης Υπουργικού Συμβουλίου ημερ. 28.9.2016, που αφορούσε στην πρώτη δόση των προτεινόμενων αποζημιώσεων για τις καλλιέργειες για τις οποίες έχουν ολοκληρωθεί οι εκτιμήσεις ζημιών (σιτηρά, αγκινάρες, μέσπιλα, εσπεριδοειδή) κατά το 2016.
- Το ποσό των €10.000.000 καταβλήθηκε στις 22.12.2016 στη βάση προσχεδίου Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου ημερ. 12.12.2016, που αφορούσε στο υπόλοιπο των αποζημιώσεων στους πληγέντες καλλιεργητές σιτηρών και κτηνοτροφικών φυτών, μεσπίλων, εσπεριδοειδών και αγκινάρας λόγω σοβαρών ζημιών που προκλήθηκαν κατά το έτος 2016.

Συναφώς αναφέρουμε ότι το Υπουργείο ΓΑΑΠ, με επιστολή του ημερ. 6.5.2016 προς το Υπουργείο Οικονομικών, υπέβαλε αίτηση χορήγησης πιστώσεων ύψους €1.405.215 (δεν είχε περιληφθεί αρχική πρόνοια) που αφορούσε στο άρθρο δαπανών 04.202 «Μέτρα Στήριξης Γεωργοκτηνοτροφικών Προϊόντων» του Κεφ. 12.01 Υπουργείο ΓΑΑΠ – Διοίκηση, για την καταβολή ενισχύσεων ήσσονος σημασίας (de minimis) που αφορούσαν σε ζημιές που προκλήθηκαν στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις από θεομηνίες και δυσμενείς συνθήκες κατά το 2011 και 2012, καθώς και για κατά χάριν βοήθεια σε γεωργοκτηνοτρόφους για ζημιές από θεομηνίες και απρόβλεπτα γεγονότα ως οι Αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ. 80.029, 80.030 και 80.031, όλες ημερ. 28.12.2015. Ωστόσο, όπως παρατηρήσαμε, η παραχώρηση των πιστώσεων διατέθηκε, από το Υπουργείο Οικονομικών, με το ειδικό ένταλμα πληρωμής αρ.20/16 ημερ. 13.5.2016 στο άρθρο δαπανών 04.202 «Μέτρα Στήριξης Γεωργοκτηνοτροφικών Προϊόντων» του Κεφ. 12.02 Υπουργείο ΓΑΑΠ – Τμήμα Γεωργίας, το οποίο διενήργησε τις πληρωμές στις 16.5.2016.

Μετά την καταβολή των αποζημιώσεων από τον ΟΓΑ, παρέμεινε αδαπάνητο ποσό ύψους €4.000.000, το οποίο επιστράφηκε στο Υπουργείο ΓΑΑΠ και εμβάστηκε σε λογαριασμό καταθέσεων του Υπουργείου ΓΑΑΠ (όπως αναφέρεται σε σημείωμα της Λογίστριας, αυτό έγινε σε συμφωνία με το Υπουργείο Οικονομικών). Το ποσό αυτό χρησιμοποιήθηκε για διενέργεια πληρωμών ύψους €3.916.174 προς τον Οργανισμό Αγροτικών Πληρωμών, για καταβολή αποζημιώσεων στη βάση αποφάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου αρ. 82.146 ημερ. 1.3.2017 και 82.306 ημερ. 29.3.2017 καθώς και 82.450 ημερ. 12.4.2017 που αφορούσαν σε «μέτρα έκτακτης ενίσχυσης προσαρμογής των χοιροτρόφων» με κάλυψη μέρους του κόστους, που υπολογίστηκε στις €297.165 και στην καταβολή μεταβατικής εθνικής ενίσχυσης στην αιγοπροβατοτροφία ως αντιστάθμισμα των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν οι αιγοπροβατοτρόφοι από την παρατεταμένη ανομβρία κατά την καλλιεργητική περίοδο 2015-2016 ύψους €4,27 εκ, αντίστοιχα.

Αναφορικά με τα πιο πάνω θέματα παρατηρήσαμε τα ακόλουθα:

- Στα δελτία πληρωμών ήταν επισυνημμένη, στη μια περίπτωση, η Πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο (για το ποσό των €6 εκ.) και στην άλλη προσχέδιο της Πρότασης (για το ποσό των €10 εκ.). Οι σχετικές Αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου δεν κατέστη δυνατό να εντοπιστούν.
- Η καταβολή των €10.000.000 στις 22.12.2016 προς τον ΟΓΑ, μόλις πέντε εργάσιμες ημέρες πριν τη λήξη του ημερολογιακού έτους, παρείχε ελάχιστα χρονικά περιθώρια στον Οργανισμό για καταβολή των αποζημιώσεων εντός του υπό αναφορά έτους. Επίσης, όπως διαφάνηκε στην συνέχεια, ο υπολογισμός των αποζημιώσεων δεν ήταν επαρκώς τεκμηριωμένος, αφού €4.000.000 επιστράφηκαν ως αδιάθετα.
- Κατά το 2016 το άρθρο δαπανών 04.202 «Μέτρα Στήριξης Γεωργοκτηνοτροφικών Προϊόντων» επιβαρύνθηκε με €4.000.000, τα οποία κάλυψαν ανάγκες των αιγοπροβατοτρόφων και χοιροτρόφων το 2017. Στην ουσία αυτό αποτελεί μεταφορά

πιστώσεων από το ένα οικονομικό έτος στο επόμενο, το οποίο απαγορεύεται ρητά από τον Νόμο. Επίσης, με τον τρόπο αυτό οι αποζημιώσεις που καταβλήθηκαν το 2017 δεν ήταν σύννομες, αφού σε κανένα κονδύλι του Προϋπολογισμού του 2017 δεν γίνεται αναφορά, ούτε δόθηκε από τη Βουλή έγκριση για το είδος της δαπάνης αυτής. Επίσης, δεν δίδεται η ορθή εικόνα του ύψους των αποζημιώσεων που καταβλήθηκαν για τα «Μέτρα Στήριξης Γεωργοκτηνοτροφικών Προϊόντων» κατά το 2016.

- Σε επιστολή του ΟΓΑ ημερ. 17.5.2017, αναφέρεται ποσό εθνικού πλαισίου επιστρεπτέου στο Κράτος ύψους €4.300.000 ενώ, όπως διαφάνηκε, επιστράφηκαν €4.000.000.

Σύσταση: Το θέμα της γεωργικής ασφάλισης θα πρέπει να τυγχάνει σφαιρικής αντιμετώπισης, αφού χορηγίες καταβάλλονται τόσο από εθνικούς όσο και ευρωπαϊκούς πόρους. Οι χορηγίες που δίνονται από τα διάφορα κονδύλια του κρατικού Προϋπολογισμού, από διαφορετικά Τμήματα/Υπουργεία, θα πρέπει να αποδίδουν την πραγματική και συνολική εικόνα. Το θέμα του τρόπου της διάθεσης των €4 εκ. θα πρέπει να διερευνηθεί, για απόδοση τυχόν ευθυνών, στο πλαίσιο του περί της Δημοσιονομικής Ευθύνης και του Δημοσιονομικού Πλαισίου Νόμου του 2014 (Ν. 20(Ι)/2014).

Η Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου μάς πληροφόρησε ότι σε συνεργασία και συνεννόηση με το Υπουργείο Οικονομικών θα προωθήσει, όπου είναι δυνατό, τις αναγκαίες λογιστικές εγγραφές ώστε οι οικονομικές καταστάσεις να αποτυπώνουν τις πραγματικές δαπάνες και έσοδα του Κράτους στο χρόνο που διενεργήθηκαν, καθώς επίσης θα ενημερώσουν τη Βουλή των Αντιπροσώπων για την καταβολή της εθνικής μεταβατικής ενίσχυσης στην αιγοπροβατοτροφία και χοιροτροφία. Επιπλέον, μας πληροφόρησε ότι το λογιστήριο του Υπουργείου διαπιστώνοντας τις δυσκολίες/αδυναμίες στη διαχείριση των διαφόρων χορηγιών /αποζημιώσεων/ ενισχύσεων που καταβάλλονται άρχισε τη λεπτομερή καταγραφή και αξιολόγηση των διαδικασιών που διέπουν τις αποζημιώσεις τόσο σε γεωργούς όσο και σε κτηνοτρόφους με στόχο την απλοποίηση όσο το δυνατόν των διαδικασιών και την υιοθέτηση και εφαρμογή ασφαλιστικών δικλίδων/συστημάτων ελέγχου σε μια προσπάθεια να γίνει πιο αποτελεσματική η εφαρμογή των κυβερνητικών πολιτικών προς τους γεωργούς/κτηνοτρόφους και να περιοριστεί στο ελάχιστο η πιθανότητα λάθους ή/και απάτης.

Επισημαίνουμε ότι επί του πιο πάνω θέματος ζητήθηκαν και τα σχόλια του Γενικού Διευθυντή του Υπουργείου Οικονομικών, ωστόσο μέχρι και τη δημοσίευση της Έκθεσης αυτής δεν είχαμε λάβει απάντηση.

Αφού λάβουμε τα σχόλια αυτά θα εξετάσουμε κατά πόσο συντρέχει λόγος παραπομπής του θέματος στον Γενικό Εισαγγελέα για διερεύνηση του ενδεχομένου διάπραξης ποινικού αδικήματος.

3.2. Άλλα Αναπτυξιακά Έργα και Προγράμματα.

Στον Προϋπολογισμό της Διοίκησης του Υπουργείου ΓΑΑΠ για το άρθρο 08.957 «Άλλα αναπτυξιακά έργα και προγράμματα» περιλήφθηκε πρόνοια ύψους €200.000 η οποία, σύμφωνα με το επεξηγηματικό μνημόνιο, προοριζόταν για κάλυψη της αντιμετώπισης προβλημάτων που παρουσιάζονται κατά καιρούς σε διάφορες Κοινότητες/Δήμους ή σε άλλα Οργανωμένα Σύνολα. Επίσης αναφέρεται ότι, για δαπάνες μέχρι €8.543 λαμβάνεται απόφαση από τον Υπουργό ΓΑΑΠ, ενώ για μεγαλύτερα ποσά χρειάζεται η εξασφάλιση σύμφωνης γνώμης του Υπουργού Οικονομικών.

Οι πραγματικές δαπάνες κατά το 2016 ανήλθαν στις €199.970 και παραχωρήθηκαν χορηγίες σε 57 λήπτες, οι οποίες κυμάνθηκαν από €500 μέχρι €13.000, όπως αναλυτικά περιγράφεται πιο κάτω:

Λήπτες	Αριθμός ληπτών	Συνολικό ποσό €
Δήμοι	2	15.000
Κοινότητες	35	131.400
Κοινοβουλευτικό Κίνημα και συναφή οργάνωση	3	4.300
Αθλητικά σωματεία	5	15.500
Εκκλησιαστική επιτροπή, Παιδική Σκηνή, Επιμελητήριο, άλλοι ΜΚΟ	12	33.770
Σύνολα	57	199.970

Στο πλαίσιο του ελέγχου παρατηρήθηκαν τα ακόλουθα:

- Η ονομασία του άρθρου αυτού «Άλλα Αναπτυξιακά Έργα και Προγράμματα» δεν αντικατοπτρίζει την πραγματικότητα αφού οι χορηγίες σε πολλές περιπτώσεις δεν αφορούν σε αναπτυξιακά έργα ή προγράμματα.
- Τεκμηρίωση του ύψους της δαπάνης αποτελεί η κατά περίπτωση έγκριση του Υπουργού ΓΑΑΠ, στη βάση του αιτήματος που υποβάλλεται από σύνολα/ομάδες που ενδεχομένως να έτυχε να ήταν ενήμεροι για την ύπαρξη της βοήθειας αυτής.
- Στο λογιστήριο δεν τηρούνται, σε όλες τις περιπτώσεις, τα πρωτότυπα των αιτημάτων, ούτε των εγκρίσεων του Υπουργού ΓΑΑΠ και λεπτομέρειες της συνεισφοράς των ληπτών, ανάλογα με τη δυνατότητά τους, σύμφωνα με το επεξηγηματικό μνημόνιο.
- Σε επτά περιπτώσεις παραχωρήθηκαν ποσά πέραν των €8.543, μέχρι και €13.000, χωρίς ωστόσο να εξασφαλιστεί η σύμφωνη γνώμη του Υπουργού Οικονομικών.
- Σε τρεις περιπτώσεις Κοινοτήτων και μιας Κοινοβουλευτικού κινήματος παραχωρήθηκε βοήθεια/χορηγία δύο φορές κατά την διάρκεια του ίδιου έτους. Στην περίπτωση της μιας Κοινότητας η μια εκ των δυο χορηγιών αφορούσε στο έτος 2013. Επίσης, η ίδια Κοινότητα κατά το 2016 έλαβε χορηγία ύψους €1.000 και από την Υπουργό Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.
- Έχουμε την άποψη ότι η παράχωση χορηγιών σε λήπτες όπως αναφέρονται στον πίνακα πιο πάνω δεν εμπίπτουν στο φάσμα δαπανών του άρθρου αυτού. Συναφώς αναφέρουμε ότι Δήμοι, Κοινότητες, αθλητικά σωματεία, αγροτικές οργανώσεις και εκκλησιαστικές επιτροπές, λαμβάνουν χορηγίες από άλλες πηγές του Δημοσίου και οποιεσδήποτε πρόσθετες χορηγίες αποτελούν παρέκκλιση από την Κυβερνητική πολιτική.

Σύσταση: Εάν η συνέχεια διενέργειας τέτοιου είδους δαπανών κρίνεται απαραίτητη, εισηγηθήκαμε όπως, σε όλες τις περιπτώσεις παραχώρησης χορηγιών, να απαιτείται η υποβολή αποδείξεων είσπραξης έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι τα έσοδα αυτά ενσωματώνονται στις οικονομικές καταστάσεις των ληπτών. Επίσης, θα πρέπει να αποφεύγεται η έγκριση χορηγιών για κατηγορίες όπου υπάρχει κυβερνητική πολιτική, ενώ σε περιπτώσεις που η χορηγία υπερβαίνει τις €8.543, θα πρέπει να εξασφαλίζεται η προνοούμενη έγκριση του Υπουργού Οικονομικών.

Η Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου μάς πληροφόρησε ότι οι επισημάνσεις/εισηγήσεις της Υπηρεσίας μας έχουν σημειωθεί και θα τύχουν επεξεργασίας για συμμόρφωση.

Επίσης, μας πληροφόρησε ότι, ήδη κατά το 2017, όπου απαιτείται εξασφαλίζεται η σύμφωνη γνώμη του Υπουργείου Οικονομικών και έχουν καθοριστεί διαδικασίες ώστε να διασφαλίζεται ότι η χορηγία αξιοποιείται για το σκοπό που παραχωρείται. Όσον αφορά στην περιγραφή του άρθρου, θα γίνουν προσπάθειες για αναπροσαρμογή του ώστε να αποδίδεται καλύτερα το είδος των δαπανών που καλύπτονται από το συγκεκριμένο άρθρο.

3.3. Αμοιβές συμβούλων.

Για το έτος 2016 προϋπολογίστηκε για αμοιβές συμβούλων ποσό ύψους €57.660. Στην συνέχεια παραχωρήθηκαν συμπληρωματικές πιστώσεις ύψους €4.340, που αφορούσαν σε επαναφορά μειώσεων ύψους 7%, που επέβαλε η Βουλή των Αντιπροσώπων σε όλα τα κεφάλαια της ομάδας 03.550 - Συμβουλευτικές Υπηρεσίες/Έρευνες, δηλαδή η συνολική πρόνοια ανήλθε στις €62.000. Η πραγματική δαπάνη ανήλθε στις €39.176 και αφορούσε σε αμοιβές πέντε προσώπων που απασχολήθηκαν σε διάφορα χρονικά διαστήματα κατά την διάρκεια του έτους.

Συναφώς αναφέρουμε ότι το Υπουργικό Συμβούλιο με Απόφασή του ημερ. 8.5.2013, με θέμα την μίσθωση υπηρεσιών, έγκρινε την αγορά υπηρεσιών δύο ατόμων, για εκτέλεση ειδικών καθηκόντων Συμβούλων στο Υπουργείο ΓΑΑΠ και στο Υπουργείο Άμυνας, με συνολική υπολογιζόμενη αμοιβή που δεν θα υπερβαίνει τις €52.000, για περίοδο 12 μηνών, με δικαίωμα παράτασης μέχρι τη λήξη της περιόδου θητείας του κάθε Υπουργού. Περαιτέρω, το Υπουργικό Συμβούλιο, με την ίδια Απόφαση και δυνάμει των εξουσιών που του παρέχονται από το άρθρο 11 του περί του Συντονισμού των Διαδικασιών Σύναψης Δημόσιων Συμβάσεων Προμηθειών, Έργων και Υπηρεσιών και Συναφή Θέματα Νόμων του 2006 έως 2012, εξαίρεσε την εν λόγω σύμβαση από τις πρόνοιες των πιο πάνω Νόμων, στη βάση του ότι αυτό απαιτείται για την προστασία ουσιωδών συμφερόντων της Δημοκρατίας. Ο Υπουργός ΓΑΑΠ συνήψε στις 31.5.2013 συμφωνία με σύμβουλο με ετήσια αποζημίωση ύψους €26.000 + ΦΠΑ (σύνολο €30.940) για περίοδο 12 μηνών, με δικαίωμα παράτασης μέχρι τη λήξη της θητείας του Υπουργού ΓΑΑΠ.

Στη συνέχεια, με νέα Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερ. 17.2.2015, ο Υπουργός Οικονομικών εξουσιοδοτήθηκε όπως περιλάβει σχετικές ρυθμίσεις σε τροποποιητικό νομοσχέδιο στον περί Προϋπολογισμού Νόμο του 2015 για τη απασχόληση Συμβούλων/Συνεργατών του Προέδρου της Δημοκρατίας, των μελών της Κυβέρνησης και του Προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων. Βάσει των πιο πάνω, ο Υπουργός Οικονομικών προέβηκε στην συμπερίληψη της σχετικής σημείωσης με αρ. 38 στον πρώτο Πίνακα Δελτία Δαπανών 2016 του περί Προϋπολογισμού Νόμου του 2016, Νόμος 49 (II)/2015.

Με βάση την πιο πάνω νομοθετική ρύθμιση, η συμφωνία που συνήψε ο Υπουργός ΓΑΑΠ με τον πιο πάνω σύμβουλο, έπαψε να ισχύει με κοινή συναίνεση στις 31.1.2016. Την 1.2.2016 ο Υπουργός ΓΑΑΠ συνήψε νέα συμφωνία με τον υπό αναφορά σύμβουλο, με ετήσια αποζημίωση ύψους €36.000 συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ (€30.252 + ΦΠΑ), η οποία θα καταβάλλεται σε δώδεκα μηνιαίες δόσεις και η συμφωνία θα τερματίζεται με τη λήξη της θητείας της Κυβέρνησης ή την αποχώρηση του Υπουργού από την Κυβέρνηση ή ενωρίτερα. Ο σύμβουλος, με επιστολή ημερ. 29.3.2016 προς τον Υπουργό ΓΑΑΠ, αναφέρει ότι «όπως καλά γνωρίζετε πριν από τον περασμένο Φεβρουάριο εξέφρασα την πρόθεσή μου θέσω υποψηφιότητα για το αξίωμα του βουλευτή στις επικείμενες βουλευτικές εκλογές» υποβάλλοντας στη συνέχεια αίτημα για 40 ημέρες άδεια.

Το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, με επιστολή του ημερ. 15.4.2016 προς τον Υπουργό ΓΑΑΠ αναφορικά με τον τρόπο χειρισμού του πιο πάνω θέματος, αναφέρει ότι με δεδομένη την υποβολή υποψηφιότητας του συμβούλου, διαφαίνεται ότι για την περίοδο μέχρι την διεξαγωγή των βουλευτικών εκλογών, ο σύμβουλος δεν θα είναι σε

θέση να εκπληρώνει τον όρο του συμβολαίου σημείο 2.4 όπου αναφέρεται ότι «θα παρέχει τις υπηρεσίες του σε αποκλειστική βάση», γεγονός που συνεπάγεται τον τερματισμό της εν λόγω συμφωνίας. Ο Υπουργός ΓΑΑΠ με επιστολή του ημερ. 28.4.2016 ενημέρωσε τον σύμβουλο ότι ενόψει των πιο πάνω, κρίνει σκόπιμο η συμφωνία να τερματιστεί με την επίσημη υποβολή της υποψηφιότητάς του για τις επερχόμενες βουλευτικές εκλογές.

Στη βάση γνωμάτευσης του Γενικού Εισαγγελέα ημερ. 7.9.2016, ο σύμβουλος αποζημιώθηκε μέχρι τις 4.5.2016, ημερομηνία επίσημης υποβολής της υποψηφιότητάς του για αξίωμα Μέλους της Βουλής των Αντιπροσώπων, η οποία ορίστηκε ως η ημερομηνία τερματισμού της συμφωνίας.

Ο σύμβουλος στις 21.2.2017 καταχώρισε αγωγή εναντίον του Υπουργού ΓΑΑΠ (για την Κυπριακή Δημοκρατία) για παράβαση της σύμβασης παροχής υπηρεσιών ημερ. 1.2.2016, αξιώνοντας €60.000 πλέον ΦΠΑ ως ειδικές αποζημιώσεις καθώς και άλλες απαιτήσεις και νόμιμο τόκο.

Αναφορικά με τα πιο πάνω παρατηρήσαμε τα ακόλουθα:

- Παρόλο που όπως φαίνεται, ήταν γνωστή η βούληση του συμβούλου προς τον Υπουργό ΓΑΑΠ, για υποβολή της υποψηφιότητάς του, πριν τον Φεβρουάριο 2016, την 1.2.2016 συνάφθηκε σύμβαση με αυτόν, η υπογραφή της οποίας δημιούργησε τα προβλήματα που αναφέρονται πιο πάνω, καθώς και το ενδεχόμενο της επιπλέον οικονομικής επιβάρυνσης της Δημοκρατίας.
- Δεν τεκμηριώνεται η αύξηση της ετήσιας αποζημίωσης του συμβούλου κατά €4.252 + ΦΠΑ, κατά την σύναψη της δεύτερης συμφωνίας την 1.2.2016.
- Τα τιμολόγια που προσκομίστηκαν από τον Σύμβουλο για συμβουλευτικές υπηρεσίες που αφορούσαν στον μήνα Μάρτιο και στην περίοδο 1 - 4.5.2016 έφεραν ημερομηνία 30.3.2016 και 17.11.2016, αντίστοιχα. Τα δύο τιμολόγια έφεραν τον ίδιο αύξοντα αριθμό τιμολογίου (αρ. 34), και παρόλο που το γεγονός αυτό δημιουργεί υποψίες, δεν φαίνεται να έχει τύχει οποιασδήποτε διερεύνησης. Συναφώς αναφέρουμε ότι, στο τιμολόγιο με ημερ. 17.11.2016 όλα τα στοιχεία είναι αποτυπωμένα ως το τιμολόγιο ημερ. 30.3.2016 εκτός η ημερομηνία και η χρονική διάρκεια των υπηρεσιών που προσφέρθηκαν, που είναι με άλλη γραφή εκτύπωσης.
- Θεωρούμε ότι η ρύθμιση που εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο αποσκοπούσε στη σύναψη συμβάσεων απευθείας από τους Υπουργούς και άλλους Αξιωματούχους, με τρόπο ώστε οι ίδιοι θα είχαν την ευθύνη για την κανονική υλοποίησή τους και δεν θα μπορούσαν να εμπλέξουν την Δημοκρατία, είτε σε οποιοσδήποτε απαιτήσεις εκ μέρους των συμβούλων, είτε σε καταστάσεις στις οποίες οι σύμβουλοι θα μπορούσαν να ισχυριστούν ότι αποτελούν εργαζόμενους με εργοδότη τους το Κράτος και να απαιτούν καθεστώς εργαζόμενου αορίστου χρόνου. Εάν δεν συνέτρεχαν αυτές οι προϋποθέσεις, θα ήταν, κρίνουμε, παντελώς απαράδεκτο να μπορούν οι Υπουργοί και άλλοι αξιωματούχοι να επιλέγουν όποιο πρόσωπο θέλουν, όπως απαράδεκτο θα ήταν επίσης να μην υπάρχει μηχανισμός παρακολούθησης των παραδοτέων των συμβούλων. Χωρίς να προδικάζουμε καθ' οιονδήποτε τρόπο το αποτέλεσμα της αγωγής, θεωρούμε ότι η καταχώρισή της αναδεικνύει κάποιους δυνητικούς κινδύνους εμπλοκής της Κυπριακής Δημοκρατίας σε απαιτήσεις που κανονικά θα έπρεπε να στρέφονται προσωπικά κατά των Υπουργών και άλλων αξιωματούχων. Ως εκ τούτου, η Υπηρεσία μας προτίθεται να θέσει το θέμα ενώπιον της Νομικής Υπηρεσίας και να εισηγηθεί την εξέταση

του πρότυπου συμβολαίου παροχής υπηρεσιών που έχει ετοιμαστεί από τη Γραμματεία του Υπουργικού Συμβουλίου ώστε να διασφαλίζονται τα συμφέροντα της Δημοκρατίας.

Η Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου μάς ανέφερε ότι το πιθανότερο είναι ότι το λογιστήριο δεν είχε προσέξει την αρίθμηση και να προχώρησε στην καταβολή της αποζημίωσης με βάση το υποβληθέν τιμολόγιο.

3.4. Γενικό επίδομα εξωτερικού.

Στον εγκριμένο Προϋπολογισμό του Υπουργείου ΓΑΑΠ – Διοίκηση για το έτος 2016 δεν υπήρχε το άρθρο 02.191 «Γενικό Επίδομα εξωτερικού», το οποίο δημιουργήθηκε κατά την διάρκεια του έτους και η δαπάνη ανήλθε στα €15.395. Κατά τα προηγούμενα έτη, επιδόματα λειτουργών που ήταν αποσπασμένοι στην Μόνιμη Αντιπροσωπεία στην Ευρωπαϊκή ένωση για το Υπουργείο ΓΑΑΠ χρεώνονταν σε κονδύλια του Κεφ. 17.02 Υπουργείο Εξωτερικών - Εξωτερικές Υπηρεσίες.

Η συγκεκριμένη δαπάνη αφορά στα ακόλουθα:

- (i) Γενικό επίδομα εξωτερικού σε λειτουργό Περιβάλλοντος Α' με καθεστώς Εθνικού Εμπειρογνώμονα στη Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στις Βρυξέλλες για την περίοδο 9-12/2016, η οποία προηγουμένως υπηρετούσε στην ΜΑΕΕ και το επίδομά της επιβάρυνε τον Προϋπολογισμό του Υπουργείου Εξωτερικών.
- (ii) Μέρος της δαπάνης του γενικού επιδόματος εξωτερικού και συγκεκριμένα μηνιαίο ποσό ύψους €375, από 1.9.2016, που αποτελεί την διαφορά του ύψους γενικού επιδόματος εξωτερικού Λειτουργού Α', κλίμακας Α11+2 (€3.474) που υπηρετούσε στην ΜΑΕΕ, και Ανώτερου Λειτουργού κλίμακας Α13, (€3.849) που τον αντικατέστησε. Η διεύθυνση αυτή έγινε κατόπιν συμφωνίας του Υπουργού ΓΑΑΠ και του Γενικού Διευθυντή του Υπουργείου Εξωτερικών, σύμφωνα με επιστολή του Υπουργείου Εξωτερικών ημερ. 10.6.2016.

Συναφώς αναφέρουμε ότι, το επίδομα εξωτερικού και ενοικίου συνολικού ύψους €3.973, του πιο πάνω Λειτουργού Α', που παρέμεινε στην ΜΑΕΕ, και μετά την λήξη της απόσπασής του, τον μήνα Ιούλιο του 2016, (αδιευκρίνιστο με ποιο καθεστώς), λογίστηκε σε βάρος του άρθρου 03.523 «Συμμετοχή σε επιτροπές/ομάδες εργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης».

Επισημάναμε ότι, σύμφωνα με την παράγραφο 34 της εγκυκλίου αρ. 1529 του Υπουργείου Οικονομικών που αφορά στον Προϋπολογισμό του έτους 2016, αναφορικά με την τοποθέτηση λειτουργών στο εξωτερικό - επιδόματα εξωτερικού, όλα τα επιδόματα θα πρέπει να δίνονται με όσο το δυνατό μεγαλύτερη φειδώ ώστε να επιτευχθεί ο στόχος για εξοικονομήσεις. Ειδικότερα για το επίδομα εξωτερικού, θα πρέπει πάντοτε να γίνεται επιλογή της πλέον οικονομικής λύσης όσον αφορά στα άτομα που επιλέγονται να τοποθετηθούν στο εξωτερικό, έτσι ώστε να τοποθετούνται λειτουργοί που βρίσκονται σε χαμηλότερη μισθολογική κλίμακα.

Σε σχέση με τα πιο πάνω, διαπιστώθηκε ότι:

- Η κατάτμηση της δαπάνης του γενικού επιδόματος εξωτερικού της ανώτερης λειτουργού, σε Προϋπολογισμούς δύο Υπουργείων, δεν αποδίδει με διαφάνεια την ολοκληρωμένη πραγματική εικόνα όσον αφορά στο ύψος των γενικών επιδομάτων εξωτερικού του Υπουργείου ΓΑΑΠ. Επίσης δεν αποτελεί ορθολογιστική αντιμετώπιση του θέματος ούτε και εξοικονόμηση στις δαπάνες

του Υπουργείου Εξωτερικών με την επιβάρυνση της επιπλέον δαπάνη στο Υπουργείο ΓΑΑΠ, αφού η ψήφιση του περί Προϋπολογισμού Νόμου του Κράτους αναφέρεται σε έγκριση συγκεκριμένου ποσού πληρωμών.

- Η καταβολή του ποσού των €3.973 στον Λειτουργό ο οποίος δεν είχε εξασφαλίσει παράταση της απόσπασής του, σε βάρος του κονδυλίου 03.523, δεν δικαιολογείται.

Η Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου μάς πληροφόρησε ότι παρά το γεγονός ότι είχαν γίνει προσπάθειες για καταβολή όλου του επιδόματος από το ίδιο άρθρο δαπανών οι οποίες δεν καρποφόρησαν, θα ξαναγίνουν εκ νέου προσπάθειες ώστε η δαπάνη να είναι συγκεντρωμένη σε ένα άρθρο για καλύτερη και πιο ορθολογική παρουσίαση των δαπανών.

3.5. Συμμετοχή σε Επιτροπές/Ομάδες Εργασίας στην ΕΕ και Συνέδρια, Σεμινάρια και Αποστολές στο Εξωτερικό.

Κατά το 2016 κάτω από το άρθρο 03.523 «Συμμετοχή σε Επιτροπές/Ομάδες Εργασίας στην ΕΕ» και 03.531 «Συνέδρια, Σεμινάρια και Αποστολές στο Εξωτερικό» περιλήφθηκαν πρόνοιες ύψους €246.450 και €66.960, αντίστοιχα και οι πραγματικές δαπάνες ανήλθαν στα €189.759 και €122.051, αντίστοιχα.

Όπως προκύπτει, η πραγματική δαπάνη του άρθρου «Συνέδρια, Σεμινάρια και Αποστολές στο Εξωτερικό» παρουσιάζει σημαντική αύξηση κατά €55.091 ή ποσοστό ύψους 82,27% σε σύγκριση με την αρχική πρόνοια του Προϋπολογισμού. Η αύξηση καλύφθηκε από εξοικονομήσεις που σημειώθηκαν σε άλλα άρθρα της υποομάδας άρθρων 03.500 «Εκπαίδευση Προσωπικού/ Συνέδρια». Συναφώς αναφέρεται ότι, μέρος των δαπανών για συμμετοχή σε Επιτροπές/Ομάδες Εργασίας στην ΕΕ, ανακτώνται και τα έσοδα λογίζονται στο άρθρο εσόδων 01.772 «Ανάκτηση εξόδων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή».

Αναφορικά με τις δαπάνες των πιο πάνω άρθρων παρατηρήσαμε τα ακόλουθα:

- Οι δαπάνες που αφορούν στην αγορά αεροπορικών εισιτηρίων και διευθετήσεις διαμονής από τουριστικά γραφεία, ανήλθαν στα €120.643. Παρατηρήθηκε ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των δαπανών (σχεδόν το 50%), αφορούν σε συγκεκριμένο γραφείο. Θεωρούμε τούτο απαράδεκτο, εφόσον η επιλογή δεν γίνεται στη βάση ανταγωνιστικής διαδικασίας.
- Η διαδικασία για ανακτήσεις εξόδων ταξιδιών για συμμετοχές στο Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθορίζεται σε εγκύκλιο του Γενικού Λογιστηρίου με αρ. 1675 ημερ. 2.5.2011 καθώς και μετέπειτα σχετικών επιστολών. Ωστόσο, όσον αφορά στις ανακτήσεις δαπανών για συμμετοχές στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, δεν φαίνεται να υπάρχει θεσμοθετημένη διαδικασία. Σημειώνεται ότι σε επιστολή του Γενικού Λογιστηρίου ημερ. 16.2.2011 επί του θέματος ανακτήσεων εξόδων από συμμετοχές στο Συμβούλιο γίνεται αναφορά ότι, για τις ανακτήσεις από την Επιτροπή ακολουθείται διαφορετική διαδικασία, χωρίς αυτή να έχει καθοριστεί.
- Σε διορθωτικό δελτίο, που αφορούσε στο άρθρο 03.531, που ετοιμάστηκε από το Τμήμα Δασών στη βάση παραγγελίας αγοράς ύψους €8.102 που αφορούσε σε αποζημίωση προσωπικού για πυρκαγιές στο Ισραήλ, δεν επισυνάπτονται δικαιολογητικά για την τεκμηρίωση του ύψους της δαπάνης.

Η Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου μάς ανέφερε ότι κατά το 2016 οι υποχρεώσεις για συμμετοχή του Υπουργού και λειτουργών του Υπουργείου σε επισκέψεις και συνέδρια ήταν αυξημένες. Τούτο δεν τεκμηριώνεται. Επίσης, σχετικά με την ανάκτηση εξόδων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, είναι γεγονός ότι το Γενικό Λογιστήριο δεν έχει μέχρι σήμερα καθορίσει

τη διαδικασία και ως εκ τούτου, το Υπουργείο θα ζητήσει από το Γενικό Λογιστήριο να καθορίσει τη σχετική διαδικασία για συμμόρφωση.

3.6. Συνεισφορές σε Διεθνείς Οργανισμούς/Συνδέσμους/Ιδρύματα.

Στον Προϋπολογισμό περιλήφθηκε πρόνοια ύψους € 715.680 για τον πιο πάνω σκοπό και κατόπιν υποβολής αιτήματος για χορήγηση πρόσθετων πιστώσεων ύψους €350.000, για συνεισφορά της Κυπριακής Δημοκρατίας στη χρηματοδότηση της Κλιματικής Αλλαγής, οι συνολικές πιστώσεις ανήλθαν στα €1.065.680 και η πραγματική δαπάνη ανήλθε στα €680.615.

Σημειώνεται ότι, στην παράγραφο 31 της εγκυκλίου αρ. 1529 του Υπουργείου Οικονομικών ημερ. 25.1.2016 με θέμα «Προϋπολογισμός για το 2016 και Μεσοπρόθεσμο Δημοσιονομικό Πλαίσιο 2016 - 2018» αναφέρεται ότι «..οι συνεισφορές σε οργανισμούς και ιδρύματα έχουν αξιολογηθεί από το Υπουργείο Οικονομικών σε συνεργασία με το Υπουργείο Εξωτερικών και στον Προϋπολογισμό περιλήφθησαν πιστώσεις που κρίθηκαν απαραίτητες. Σε περίπτωση που υπάρχει πρόσθετη ανάγκη για περίληψη πρόσθετης συνεισφοράς θα πρέπει να επεξηγείται ακριβώς ο λόγος της ανάγκης και να υποδεικνύονται ισόποσες αποδεκτές εξοικονομήσεις, αφού προηγουμένως ληφθεί απόφαση Υπουργικού Συμβουλίου».

Αναφορικά με το θέμα παρατηρήθηκαν τα ακόλουθα:

- Η συνεισφορά της Κυπριακής Δημοκρατίας για τη χρηματοδότηση της Κλιματικής Αλλαγής, ύψους €350.000, για την οποία παραχωρήθηκαν πρόσθετες πιστώσεις, δεν καταβλήθηκε κατά το 2016 και όπως παρατηρήσαμε, δεν είχε περιληφθεί στο επεξηγηματικό μνημόνιο του Προϋπολογισμού για το 2017.
- Δεν επισυνάπτονται, σε όλες τις περιπτώσεις, οι πρωτότυπες επιστολές ειδοποίησης για καταβολή των συνεισφορών.
- Άλλες συνεισφορές, τόσο εσωτερικού όσο και εξωτερικού, συναφείς με θέματα του Υπουργείου ΓΑΑΠ όπως:
  - (i) Χορηγία προς τις Αγροτικές Οργανώσεις
  - (ii) Συνδρομή τους προς την Πανευρωπαϊκή Ένωση Αγροτικών Οργανώσεων COPA –COGECA
  - (iii) Οικονομική βοήθεια προς το Συμβούλιο Νεολαίας Αγροτικών Οργανώσεων Κύπρου
  - (iv) Ετήσια συνδρομή και συμμετοχή ενός εκπροσώπου των Αγροτικών Οργανώσεων στις συνεδρίες του Παγκόσμιου Οργανισμού Αγροτών (WFO),

περιλαμβάνονται στον Προϋπολογισμό του Κεφ. 19.02 «Γενικό Λογιστήριο».

Σύσταση: Για σκοπούς ολοκληρωμένης πληροφόρησης, εισηγηθήκαμε όπως εξεταστεί το ενδεχόμενο συγκέντρωσης όλων των συνεισφορών που αφορούν στο Υπουργείο ΓΑΑΠ στο ίδιο Κεφάλαιο.

Η Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου μάς πληροφόρησε ότι η εισήγησή μας έχει σημειωθεί και θα εξεταστεί με στόχο την υλοποίησή της.

3.7. Έξοδα κίνησης.

Κατά το 2016 καταβλήθηκαν έξοδα κίνησης ύψους €3.019, από τα οποία €2.026 αφορούσαν σε οδοιπορικά έξοδα που καταβλήθηκαν σε Επιτηρητή Φραγμάτων του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων για σκοπούς φωτογραφικής κάλυψης εκδηλώσεων και €882 στον Γεωργικό Ακόλουθο που είναι αποσπασμένος στη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κυπριακής Δημοκρατίας στους Οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών για τα Τρόφιμα και τη Γεωργία, που

εδρεύει στη Ρώμη- Πρεσβεία Αγίας Έδρας. Σε σημείωμα ημερ. 2.3.2015 αναφέρεται ότι ο Υπουργός ΓΑΑΠ ενέκρινε ετήσια δαπάνη ύψους €800 για οδοιπορικά του Γεωργικού Ακόλουθου, χωρίς, ωστόσο, να εντοπιστεί η σχετική έγκριση.

Σύσταση: Εάν η ανάγκη κίνησης του Επιτηρητή Φραγμάτων είναι συστηματική, να εξεταστεί το ενδεχόμενο χρήσης υπηρεσιακού οχήματος.

Η Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου μάς πληροφόρησε ότι η εισήγηση μας για χρήση υπηρεσιακού οχήματος από τον Επιτηρητή Φραγμάτων θα εξεταστεί και αν κριθεί συμφέρουσα θα εφαρμοστεί μόλις γίνει κατορθωτή η εξασφάλιση δεύτερου υπηρεσιακού οχήματος. Μας πληροφόρησε επίσης ότι, όσον αφορά στα οδοιπορικά έξοδα του Γεωργικού Ακόλουθου, παρά το γεγονός ότι αυτά διέπονται από τις πρόνοιες σχετικής εγκυκλίου του Υπουργείου Οικονομικών, ο περιορισμός που τέθηκε από το Υπουργείο δεν έτυχε της γραπτής έγκρισης του Υπουργού, καθώς και ότι το θέμα θα εξεταστεί εκ νέου και θα υποβληθεί στον Υπουργό για την έγκρισή του.

4. Δημοπράτηση δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου.

(α) Ο πλειστηριασμός των δικαιωμάτων που δεν κατανέμονται δωρεάν καθορίζεται στους περί της Θέσπισης Συστήματος Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπής Αερίων του Θερμοκηπίου Νόμους του 2011 μέχρι 2015, σύμφωνα με τους οποίους, το Υπουργικό Συμβούλιο, μετά από πρόταση της αρμόδιας Αρχής (Υπουργός ΓΑΑΠ), αποφασίζει τη χρήση των εσόδων από τη δημοπράτηση των δικαιωμάτων, εκ των οποίων τουλάχιστον 50% πρέπει να διατίθεται για καθορισμένες περιβαλλοντικές δράσεις που αφορούν στη μείωση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Το Υπουργικό Συμβούλιο, με Απόφασή του ημερ. 19.12.2013, ενέκρινε την εγκαθίδρυση Διαχειριστικής Επιτροπής στο Υπουργείο ΓΑΑΠ, η οποία συμβουλεύει την Κυβέρνηση για τη χρηστή και αποτελεσματική διαχείριση των πόρων, με στόχο την ορθολογιστική διάθεση των εισπράξεων από τις εν λόγω δημοπρατήσεις. Με βάση την πιο πάνω Απόφαση, ετοιμάστηκε εγχειρίδιο το οποίο περιγράφει το λεπτομερές πλαίσιο διαχείρισης, παρακολούθησης και ελέγχου των εσόδων από τη δημοπράτηση των δικαιωμάτων των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και καλύπτει την περίοδο 2013-2020.

Η Κύπρος δημοπράτησε για πρώτη φορά εντός του 2012 δικαιώματα που αφορούσαν στην περίοδο εμπορίας 2013-2020, με ανάθεση καθηκόντων πλειστηριαστή στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου (ΧΑΚ), στη βάση συμφωνιών που συνάπτονται με το Υπουργείο ΓΑΑΠ. Στον πίνακα που ακολουθεί αναφέρονται τα συνολικά έσοδα που προέκυψαν, τα δικαιώματα που καταβλήθηκαν στο ΧΑΚ, καθώς και το συνολικό ποσό που διατέθηκε από τα εν λόγω έσοδα κατά τα έτη 2012-2016:

	2012-2013 €	2014 €	2015 €	2016 €
Έσοδα δημοπράτησης	1.928.000	729.610	1.420.500	391.416
Δικαιώματα ΧΑΚ	(55.177)	(106.444)	(94.057)	(78.668)
Καθαρά έσοδα	1.872.823	623.166	1.326.443	312.748
Ελάχιστο ποσό που πρέπει να διατεθεί για περιβαλλοντικές δράσεις	964.000	364.805	710.250	195.708
Ποσό που διατέθηκε για περιβαλλοντικές δράσεις	533.000	398.000	2.766.000	345.000
Ποσοστό χρήσης εσόδων	28%	55%	υπερκάλυψη	υπερκάλυψη
Ποσό που δεν διατέθηκε, με βάση το 50% των εσόδων δημοπράτησης	431.000	---	---	---
Ποσοστό εσόδων που δεν διατέθηκε	22%	Δ/Ε	Δ/Ε	Δ/Ε

Στις 26.7.2017 υποβλήθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή η προβλεπόμενη, από την υπό αναφορά νομοθεσία, ετήσια έκθεση για τη χρήση των εσόδων που προέκυψαν κατά το έτος 2016, ενώ η τελευταία έκθεση που υποβλήθηκε στις 24.11.2016 στη Βουλή των Αντιπροσώπων, δυνάμει του εδαφίου (4) του άρθρου 21 του πιο πάνω Νόμου αφορούσε στο έτος 2015.

Αναφορικά με το θέμα αυτό παρατηρήθηκαν τα ακόλουθα:

- Δεν κατέστη εφικτή η τεκμηρίωση του ύψους των εσόδων, αφού στο Λογιστήριο του Υπουργείου υπήρχαν καταχωρισμένες σε σχετικό φάκελο μόνο οι σχετικές πιστωτικές σημειώσεις του Γενικού Λογιστηρίου που ετοιμάστηκαν στη βάση των εμβασμάτων που διενήργησε το ΧΑΚ.
- Για το έτος 2015 δηλώθηκαν δράσεις ύψους €2.766.000, από το οποίο τα €2.000.000 αφορούσε στην κάλυψη των αναγκών του Ταμείου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Εξοικονόμησης Ενέργειας, βάσει Απόφασης Υπουργικού Συμβουλίου ημερ. 14.8.2015, καθώς και σε δαπάνες που είχαν διενεργηθεί από το Τμήμα Δασών και το Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών.

Σύσταση: Εξασφάλιση και τήρηση των απαιτούμενων εγγράφων για την τεκμηρίωση του ύψους των εσόδων που εμβάζονται από το ΧΑΚ στο Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας, αφού όπως διαπιστώσαμε, τα αποτελέσματα της Πρωτογενούς Δημοπράτησης Δικαιωμάτων Εκπομπών Αερίων Θερμοκηπίου υποβάλλονται στο Τμήμα Περιβάλλοντος.

Επίσης, διασφάλιση της ύπαρξης τεκμηρίων για επιβεβαίωση του ύψους των ποσών που υποβάλλονται για τις περιβαλλοντικές δράσεις.

Η Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου μάς ανέφερε ότι η εισήγησή μας για εξασφάλιση και τήρηση των απαιτούμενων εγγράφων τόσο για τεκμηρίωση του ύψους των εσόδων που εμβάζονται από το ΧΑΚ όσο και για επιβεβαίωση των ποσών που υποβάλλονται για τις περιβαλλοντικές δράσεις σημειώθηκε και θα τύχει εφαρμογής.

(β) Σύμφωνα με το άρθρο 9 των περί Προϋπολογισμών των ετών 2013 - 2016 Νόμων, τηρουμένων των διατάξεων των άρθρων 165 και 167 του Συντάγματος και του Νόμου αυτού, σε περίπτωση κατά την οποία εμβάζονται ή εισπράττονται οποιαδήποτε χρηματικά ποσά για υλοποίηση συγκεκριμένων σκοπών και/ή προγραμμάτων και/ή τη συγχρηματοδότησή τους από κοινοτικούς πόρους, τα ποσά αυτά κατατίθενται στο Πάγιο Ταμείο της Δημοκρατίας και σε πίστωση κονδυλίων εσόδων του Προϋπολογισμού. Επίσης, η σχετική δαπάνη θα πρέπει να χρεώνεται σε κατάλληλο άρθρο του Προϋπολογισμού, ενώ αν δεν υπάρχει κατάλληλο άρθρο δαπάνης, ο Υπουργός Οικονομικών μπορεί να εξουσιοδοτήσει τη δημιουργία του.

Κατά τα έτη 2013 μέχρι και 2016 τα έσοδα που παρουσιάζονται στο σχετικό κονδύλι εσόδων του Προϋπολογισμού 01.378 «Έσοδα δημοπράτησης δικαιωμάτων εκπομπής αερίων θερμοκηπίου», παρουσιάζονται μετά την αφαίρεση των δικαιωμάτων που παρακρατήθηκαν από το ΧΑΚ. Στον Προϋπολογισμό του 2017 δημιουργήθηκε το νέο άρθρο δαπανών (03.067 «Έξοδα δημοπρασιών»), με πρόνοια ύψους €209.700.

5. Ανάκτηση εξόδων από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Δεν ήταν εφικτή η επιβεβαίωση του πραγματικού δικαιούμενου ποσού ανάκτησης από την πραγματοποίηση των συγκεκριμένων ταξιδιών, στη βάση υποβολής της αίτησης αποζημίωσης, όπως αεροπορικό εισιτήριο, γεύματα και άλλα μεταφορικά μέσα, λόγω απουσίας καθορισμένου πλαισίου/διαδικασίας υποβολής του αιτήματος αποζημίωσης, όπως αναφέρεται πιο πάνω.

Η Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου μάς ανέφερε ότι θα ζητηθεί από το Γενικό Λογιστήριο να καθορίσει τη σχετική διαδικασία για συμμόρφωση.

6. Τεκμηρίωση δαπανών και εσόδων.

Δεν υπήρχαν, σε όλες τις περιπτώσεις που εξετάστηκαν, δικαιολογητικά που να τεκμηριώνουν το ύψος της δαπάνης που διενεργήθηκε καθώς και εμβασμάτων που έγιναν σε λογαριασμούς εσόδων, είτε από το ίδιο το Υπουργείο είτε από άλλα Τμήματα, κατόπιν παραχώρησης παραγγελίας.

Σύσταση: Στα δελτία πληρωμής και πιστωτικών σημειώσεων θα πρέπει να επισυνάπτονται σε όλες τις περιπτώσεις επαρκή δικαιολογητικά, έτσι ώστε να είναι εφικτή η τεκμηρίωση της ορθότητας του ύψους των ποσών που λογίζονται.

Η Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου μάς πληροφόρησε ότι η εισήγησή μας για επισύναψη επαρκών δικαιολογητικών στα δελτία πληρωμής και πιστωτικών σημειώσεων άρχισε ήδη να εφαρμόζεται.

7. Καθυστερημένα έσοδα.

(α) **Ενοίκια - εκμετάλλευση του κυλικείου.** Όπως αναφέρεται εκτενέστερα σε προηγούμενη επιστολή μας, κατά την περίοδο 8.10.2014 - 31.12.2014 δημιουργήθηκαν καθυστερημένα έσοδα ύψους €2.203,45, που αφορούσαν στο ενοίκιο εκμετάλλευσης του κυλικείου, που λειτουργούσε στα προηγούμενα κτίρια στέγασης του Υπουργείου.

Ενόψει της μεταστέγασης της Διοίκησης του Υπουργείου ΓΑΑΠ σε νέα κτίρια, ο εν λόγω ανάδοχος ενημέρωσε το Υπουργείο στις 3.11.2014, μέσω των δικηγόρων του, ότι επιθυμεί να διακόψει τη συμφωνία στις 31.12.2014, καθότι θα άλλαζαν οι πραγματικές συνθήκες βάσει των οποίων υπέβαλε προσφορά και όπως πληροφορηθήκαμε, ο εν λόγω ανάδοχος εγκατέλειψε τελικά τη διαχείριση του κυλικείου στις 22.1.2015. Επίσης, ο ανάδοχος καταχώρισε αγωγή στο Επαρχιακό Δικαστήριο Λευκωσίας αξιώνοντας, μεταξύ άλλων, τον νόμιμο τερματισμό της εν λόγω συμφωνίας, με αποκλειστική υπαιτιότητα των εναγόμενων ή/και της αδυναμίας τους να συμμορφωθούν με τους όρους του διαγωνισμού και την καταβολή αποζημιώσεων συνολικού ύψους €9.000 (απώλεια εισοδημάτων και έξοδα).

Παρά την παρέλευση μεγάλου χρονικού διαστήματος, δεν φαίνεται να προωθήθηκαν οποιεσδήποτε ενέργειες για είσπραξη των καθυστερημένων ενοικίων που αφορούσαν στο κυλικείο. Επισημάναμε ότι η μη έγκαιρη είσπραξη των εσόδων αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για την ανάκτησή τους. Η μη πιστή εφαρμογή, από το Υπουργείο ΓΑΑΠ, των προνοιών της συμφωνίας με τον ανάδοχο, βάσει της οποίας, το μηνιαίο ενοίκιο ύψους €804, πλέον ΦΠΑ θα καταβάλλονταν προκαταβολικά την 1η κάθε μήνα, οδήγησε στη συσσώρευση της οφειλής που τώρα ο ανάδοχος αρνείται να καταβάλει.

(β) Καθυστερημένα έσοδα προκύπτουν και από το άρθρο εσόδων 01.772 «Ανάκτηση εξόδων από Ευρωπαϊκή Επιτροπή», η ορθότητα του ύψους των οποίων δεν κατέστη δυνατό να ελεγχθεί, λόγω μη τήρησης επαρκών στοιχείων.

(γ) Δεν έχει ετοιμαστεί και υποβληθεί κατάλογος καθυστερημένων εσόδων στη Γενική Λογίστρια με αντίγραφο στον Γενικό Ελεγκτή που να δείχνει τα καθυστερημένα έσοδα στις 31 Δεκεμβρίου κάθε χρόνου, όπως καθορίζεται με εγκύκλιο του Γενικού Λογιστή με αρ. 1733, σύμφωνα με τη Δημοσιονομική και Λογιστική Οδηγία (ΔΛΟ) αρ. 42. Επίσης, σύμφωνα με την υπό αναφορά ΔΛΟ, ο κατάλογος πρέπει να υποβάλλεται όχι πιο αργά από τις 31 Μαρτίου του επόμενου χρόνου καθώς επίσης και αν δεν υπάρχουν καθυστερημένα έσοδα πρέπει να υποβάλλεται ανάλογος κατάλογος.

Σύσταση: Εντατικοποίηση των ενεργειών είσπραξης των καθυστερημένων εσόδων καθώς και συμμόρφωση με τις πρόνοιες των ΔΛΟ.

Η Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου μάς πληροφόρησε ότι όσον αφορά στα καθυστερημένα ενοίκια από την εκμετάλλευση του κυλικείου στα παλιά κτίρια της Διοίκησης του Υπουργείου και με δεδομένο το γεγονός ότι το θέμα του τερματισμού της συμφωνίας βρίσκεται ενώπιον της δικαιοσύνης, θα εξασφαλιστεί νομική συμβουλή. Επίσης για την είσπραξη των υπόλοιπων καθυστερημένων εσόδων θα προωθηθούν όλες οι αναγκαίες ενέργειες, και οι καταστάσεις που πρέπει να υποβάλλονται στη Γενική Λογίστρια θα ετοιμαστούν και διαβιβαστούν, σύμφωνα με τις πρόνοιες των ΔΛΟ.

8. Προκαταβολές και Καταθέσεις.

Κατά το 2016, δεν τηρούνταν καθολικά λογαριασμών προκαταβολών και καταθέσεων στα οποία να καταχωρίζονται οι διάφορες προκαταβολές και καταθέσεις, αντίστοιχα και στο τέλος κάθε μήνα να ισολογίζονται τα υπόλοιπα των λογαριασμών αυτών με τα υπόλοιπα που παρουσιάζει το Γενικό Λογιστήριο, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις ΔΛΟ 153 και 156. Επίσης δεν αποστέλλονται κάθε έξι μήνες στη Γενική Λογίστρια και στον Γενικό Ελεγκτή κατάλογο όλων των λογαριασμών προκαταβολών και καταθέσεων που εκκρεμούν. Ο κατάλογος για το δεύτερο εξάμηνο πρέπει να περιέχει λεπτομέρειες και εξηγήσεις για κάθε προκαταβολή και κατάθεση.

Σύμφωνα με την κατάσταση «κίνηση λογαριασμού» ΚΛΕ01 (FIMAS) στις 31.12.2016 ο «γενικός λογαριασμός καταθέσεων» και ο «λογαριασμός εισπράξεις ΦΠΑ» παρουσίαζαν υπόλοιπο ύψους €2.369 (πόσο ύψους €1.930 αφορά σε προηγούμενο έτος) και €5.042, αντίστοιχα.

Σύσταση: Συμμόρφωση με τις πρόνοιες των υπό αναφορά ΔΛΟ.

Η Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου μάς ανέφερε ότι θα τηρηθούν οι πρόνοιες των ΔΛΟ.

9. Νομοσχέδιο με τίτλο «Ο περί της Μεταφοράς του Προσωπικού Οργανισμού Γεωργικής Ασφάλισης στο Τμήμα Γεωργίας Νόμος».

Το Υπουργείο ΓΑΑΠ ετοίμασε τον Ιούνιο του 2016, προσχέδιο πρότασης προς το Υπουργικό Συμβούλιο, για προώθηση νομοσχεδίου με τίτλο «Ο περί της Μεταφοράς του Προσωπικού Οργανισμού Γεωργικής Ασφάλισης στο Τμήμα Γεωργίας Νόμος». Το θέμα βρίσκεται ακόμα σε εκκρεμότητα.

Η Γενική Διευθύντρια μάς πληροφόρησε ότι στα πλαίσια των διαβουλεύσεων που έγιναν μέσα στο 2016 για τη μεταρρύθμιση του τομέα της γεωργικής ασφάλισης, αποφασίστηκε η υιοθέτηση νέου πλαισίου πολιτικής γεωργικής ασφάλισης, καθώς ότι σχετική Πρόταση του Υπουργείου ΓΑΑΠ εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 22.11.2017, βάσει της οποίας θα προωθηθούν οι ανάλογες προσαρμογές στο νομικό πλαίσιο, περιλαμβανομένου και του νομοσχεδίου για μεταφορά των υπαλλήλων του ΟΓΑ στη Δημόσια Υπηρεσία.

10. Παραχώρηση ειδικής άδειας απουσίας.

Όπως σχετικά αναφέραμε και στην προηγούμενη επιστολή ελέγχου της Υπηρεσίας μας, όπως απορρέει από τους Κανονισμούς 4(6) των περί Δημόσιας Υπηρεσίας (Χορήγηση Αδειών) Κανονισμών και 24(2) των περί Δημόσιας Υπηρεσίας (Γενικών) Κανονισμών, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, παραχωρείται άδεια απουσίας μέχρι δύο ώρες, ύστερα από άδεια του Προϊσταμένου. Παρατηρήσαμε ότι, για την τήρηση των πιο πάνω Κανονισμών, τηρούνται σχετικά μητρώα καταγραφής της ώρας απουσίας του προσωπικού, τα οποία ωστόσο δεν υπογράφονται από το πρόσωπο που εξουσιοδότησε την άδεια απουσίας, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να τεκμηριωθεί η εν λόγω εξουσιοδότηση. Επίσης, διαπιστώσαμε ότι το προσωπικό του Λογιστηρίου και του Αρχείου δεν συμπληρώνουν το σχετικό μητρώο.

Σύσταση: Για έλεγχο και παρακολούθηση της εφαρμογής των πιο πάνω Κανονισμών, θα πρέπει να τηρείται μητρώο καταγραφής του χρόνου απουσίας κατά τις εργάσιμες ώρες για όλο το προσωπικό, στο οποίο, πέραν του λειτουργού που απουσιάζει, να υπογράφει και το πρόσωπο που εξουσιοδότησε την εν λόγω άδεια απουσίας.

Η Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου μάς ανέφερε ότι το μητρώο θα διαμορφωθεί ανάλογα ώστε να υπογράφεται και από τον λειτουργό που εξουσιοδοτεί την ειδική άδεια απουσίας, ως η εισήγησή μας.

11. Διάπραξη πειθαρχικού παραπτώματος από Δασικό Λειτουργό.

Ο Διευθυντής του Τμήματος Δασών, με την επιστολή του ημερ. 24.2.2015, ενημέρωσε τη Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου ότι συγκεκριμένος Δασικός Λειτουργός, τουλάχιστον δύο φορές κατά το 2014 και μια φορά κατά το 2015, οδηγούσε υπηρεσιακό όχημα σε μη εργάσιμες ώρες (Κυριακή, απόγευμα και δημόσια αργία) και ζήτησε όπως η αρμόδια Αρχή διορίσει Λειτουργό για διεξαγωγή πειθαρχικής έρευνας, σύμφωνα με τους περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμους.

Κατά τη διάρκεια του ελέγχου πληροφορηθήκαμε ότι, ο Υπουργός ΓΑΑΠ εξουσιοδότησε τη Γενική Διευθύντρια, για εξέταση της υπόθεσης και του επέβαλε την ποινή της «απλής επίπληξης» για την οποία ενημερώθηκε προφορικά, ο δασικός λειτουργός. Εκκρεμεί όπως μας αναφέρθηκε, η ετοιμασία σχετικού πρακτικού και ενημέρωση της Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας.

Η Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου μάς πληροφόρησε ότι το σχετικό πρακτικό ετοιμάστηκε και η Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας ενημερώθηκε για την απόφαση. Αφού λάβουμε τον φάκελο της υπόθεσης, θα εξετάσουμε κατά πόσο εγείρονται αμφιβολίες ως προς την πειθαρχική διαδικασία που ακολουθήθηκε, αφού υπάρχουν ενδείξεις ότι ακολουθήθηκε η συνοπτική διαδικασία εξέτασης πειθαρχικών παραπτωμάτων, χωρίς το παράπτωμα να εμπίπτει σε αυτά που επιτρέπουν κάτι τέτοιο.

12. Σχέδιο παραχώρησης ενίσχυσης στους δικαιούχους «χρωματισμένου» γεωργικού πετρελαίου για το πετρέλαιο κίνησης που χρησιμοποιείται στα οχήματα για γεωργικούς σκοπούς.

Σε συνέχεια επιστολής του Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων (ΕΕΚΕ), ημερ. 4.5.2017, προς τη Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου ΓΑΑΠ, η οποία κοινοποιήθηκε και στην Υπηρεσία μας, κατόπιν διερεύνησης του πιο πάνω θέματος, διαπιστώσαμε τα ακόλουθα:

(α) Το Υπουργικό Συμβούλιο με Απόφασή του αρ. 78.131 και ημερ. 23.12.2014 αποφάσισε να εγκρίνει την εφαρμογή του νέου Σχεδίου Κρατικών Ενισχύσεων για το πετρέλαιο κίνησης στα οχήματα που χρησιμοποιούνται για γεωργικούς σκοπούς, συνολικού ετήσιου ύψους €1.100.000, για ποσότητα που δεν υπερβαίνει το 10% της συνολικής κατανάλωσης «χρωματισμένου» πετρελαίου. Επιπρόσθετα, το Υπουργικό Συμβούλιο, με την υπό αναφορά Απόφασή του, εξουσιοδότησε τον ΕΕΚΕ να κοινοποιήσει το νέο καθεστώς στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τον Υπουργό Οικονομικών να δώσει οδηγίες στο Τμήμα Τελωνείων για την ετοιμασία νομοσχεδίου για την εφαρμογή του ελάχιστου ειδικού φόρου κατανάλωσης (€0,021/L) στο «χρωματισμένο» γεωργικό πετρέλαιο και να το καταθέσει στο Συμβούλιο για έγκριση, καθώς και τον Υπουργό ΓΑΑΠ να εξεύρει τις αναγκαίες ετήσιες πιστώσεις ύψους €1.100.000 και να αναλάβει την εφαρμογή του νέου Σχεδίου. Επιπρόσθετα, το Υπουργικό Συμβούλιο αποφάσισε όπως το υπό αναφορά Σχέδιο εφαρμοστεί ταυτόχρονα με την ψήφιση από τη Βουλή των Αντιπροσώπων του νομοσχεδίου για τον ελάχιστο ειδικό φόρο κατανάλωσης.

Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με το Άρθρο 44 του Γενικού Απαλλακτικού Κανονισμού (ΕΕ) αρ. 651/2014 και το Άρθρο 8(2) της Οδηγίας 2003/96ΕΚ, η επιβολή του ελάχιστου ειδικού φόρου κατανάλωσης με €0,02/L είναι υποχρεωτική από την 1.1.2015. Καθώς ο ελάχιστος φόρος κατανάλωσης δεν έχει μέχρι σήμερα επιβληθεί, λόγω της καθυστέρησης ψήφισης, από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, του σχετικού νομοσχεδίου, υπολογίζεται ότι ποσό ύψους €1,8 εκ. που θα έπρεπε να εισπραχθεί από δικαιούχους πρέπει να επιστραφεί στο Κράτος.

Ο ΕΕΚΕ, με επιστολή του ημερ. 26.5.2017 προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, απέσυρε το πιο πάνω Σχέδιο, αφού απαραίτητη προϋπόθεση για την εφαρμογή του είναι η ψήφιση του υπό αναφορά νομοσχεδίου.

Όπως πληροφορηθήκαμε, το Τμήμα Γεωργίας σε συνεργασία με το Υπουργείο ΓΑΑΠ ετοιμάζουν αναθεωρημένο Σχέδιο για το «χρωματισμένο» πετρέλαιο, το οποίο θα υποβληθεί στον ΕΕΚΕ για κοινοποίηση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ακολούθως στο Υπουργικό Συμβούλιο για έγκριση.

Όσον αφορά στο ποσό των €1,8 εκ. που αφορά στο ποσό που επωφελήθηκαν δικαιούχοι λόγω της μη επιβολής του ελάχιστου ειδικού φόρου κατανάλωσης από την 1.1.2015 μέχρι σήμερα, το Τμήμα Γεωργίας επισήμανε ότι το υπό αναφορά ποσό μπορεί, είτε να αποκοπεί από μελλοντική ενίσχυση του αναθεωρημένου αντισταθμιστικού Σχεδίου ή να χαρακτηριστεί ως ενίσχυση ήσσονος σημασίας (de minimis). Συναφώς αναφέρουμε ότι, επειδή το νομοσχέδιο δεν έχει ακόμη εγκριθεί, το αναθεωρημένο Σχέδιο δεν θα μπορεί να εφαρμοστεί για το 2017 και συνεπώς ποσό ύψους €1 εκ. το οποίο συμπεριλήφθηκε στον Προϋπολογισμό για το 2017 θα εξοικονομηθεί και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για άλλους σκοπούς.

Όπως πληροφορηθήκαμε, το Περί Παραχώρησης Πετρελαίου για Γεωργικούς Σκοπούς Διάταγμα του 2017 (ΚΔΠ 260/2017), δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 4.8.2017 με ισχύ από την 1.9.2017.

Επίσης η Διευθύντρια του Τμήματος Γεωργίας, μέσω του Υπουργείου ΓΑΑΠ, μας πληροφόρησε ότι η είσπραξη του ανείσπρακτου φόρου των €1,8 εκ. είναι αποκλειστική αρμοδιότητα του Τμήματος Τελωνείων, καθώς επίσης ότι το ποσό ύψους €1 εκ., το οποίο συμπεριλήφθηκε στον Προϋπολογισμό του Υπουργείου για το έτος 2017, θα εξοικονομηθεί και δύναται να χρησιμοποιηθεί από το Υπουργείο για άλλους σκοπούς.

13. Διαχείριση Στερεών Αποβλήτων Επαρχίας Λευκωσίας και Κλείσιμο ΧΑΔΑ Κοτσιάτη.

Με αφορμή δηλώσεις του Υπουργού ΓΑΑΠ σύμφωνα με τις οποίες η καθυστέρηση στο να τεθεί εκτός λειτουργίας ο ανεξέλεγκτος σκουβαλότοπος στον Κοτσιάτη, πιθανόν να οδηγήσει σε επιβολή προστίμου από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο που να ανέρχεται σε ποσό της τάξης μέχρι και €30.000 ημερησίως, από την ημέρα που έχει ληφθεί καταδικαστική απόφαση από το Δικαστήριο και της διακοπής της προσπάθειας τροποποίησης της σύμβασης του Χώρου Υγειονομικής Ταφής (ΧΥΤ) Κόσιης για την εναπομένουσα περίοδο μέχρι το 2020, αποστείλαμε, στις 21.8.2017, επιστολή προς τον Υπουργό ΓΑΑΠ, εκφράζοντας τις σοβαρές ανησυχίες μας για το όλο θέμα του σχεδιασμού της διαχείρισης αποβλήτων της Επαρχίας Λευκωσίας.

Το υπό αναφορά θέμα αναπτύσσεται εκτενώς σε σχετική επιστολή μας ημερ. 22.2.2016 προς τον Διευθυντή του Τμήματος Περιβάλλοντος.

Στην υπό αναφορά επιστολή μας προς τον Διευθυντή του Τμήματος Περιβάλλοντος, επισημάναμε ότι η νέα Στρατηγική Διαχείρισης Δημοτικών Αποβλήτων (ΣΔΔΑ) 2015-2021, που εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 5.11.2015, δεν φαίνεται να προσφέρει

οριστική λύση για τη διαχείριση των δημοτικών αποβλήτων της επαρχίας Λευκωσίας, ούτε θέτει χρονοδιαγράμματα υλοποίησης των οποιωνδήποτε προτεινόμενων λύσεων. Συγκεκριμένα, στην εν λόγω Στρατηγική, αναφέρεται ότι, «ο Κοτσιάτης θα μπορέσει να κλείσει όταν κατασκευαστεί ο Χώρος Υγειονομικής Ταφής Υπολειμμάτων (ΧΥΤΥ) Λευκωσίας. Εναλλακτικά μπορεί να χρησιμοποιηθεί ο ΧΥΤ της Κόσιης μαζί με πλήρη αξιοποίηση της Μονάδας Ολοκληρωμένης Εγκατάστασης και Διαχείρισης Αποβλήτων (ΟΕΔΑ) Κόσιης (περίπου 80.000 τόνους σύμμεικτου αποβλήτου με πλήρη επεξεργασία και 40.000 για μηχανική διαλογή και ενταφιασμό)». Επιπλέον, στη Στρατηγική αναφέρεται ως προτεινόμενη δράση η δημιουργία ΧΥΤ και μονάδας επεξεργασίας στην Επαρχία Λευκωσίας, χωρίς όμως να καθορίζεται, η τεχνολογία που θα χρησιμοποιηθεί, η δυναμικότητα την οποία θα έχει η μονάδα, η περιοχή στην οποία θα κατασκευαστεί, αν έχει γίνει κάποια προεργασία και αν θα περιλαμβάνει ΧΥΤΥ ή Χώρο Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων (ΧΥΤΑ). Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με τη δράση 1.6 «ΧΥΤ και μονάδα επεξεργασίας Λευκωσίας» του Σχεδίου Διαχείρισης Δημοτικών Αποβλήτων 2015 – 2021, το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων (ΤΑΥ) θα προβεί σε σχετικό διαγωνισμό για ολοκλήρωση του έργου του ΧΥΤ για την επαρχία Λευκωσίας, με χρονοδιάγραμμα 2017/2018.

Επίσης, στην υπό αναφορά επιστολή μας, η Υπηρεσία μας εξέφρασε την άποψη ότι, λαμβάνοντας υπόψη την καταδίκη της Κυπριακής Δημοκρατίας από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, στις 18.7.2013, αναφορικά με τη συνεχιζόμενη λειτουργία των Χώρων Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Αποβλήτων (ΧΑΔΑ) στον Κοτσιάτη και Βατί, η διαχείριση των δημοτικών αποβλήτων της Λευκωσίας θα έπρεπε να αποτελέσει προτεραιότητα των αρμόδιων Αρχών, ενώ θα έπρεπε επίσης να είχαν τεθεί αυστηρά χρονοδιαγράμματα για την εξεύρεση λύσης, για να καταστεί εφικτός ο άμεσος τερματισμός της λειτουργίας του ΧΑΔΑ Κοτσιάτη και να επέλθει συμμόρφωση με την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, ώστε να αποφευχθεί η επιβολή προστίμου. Επισημάναμε επίσης ότι, η υφιστάμενη Στρατηγική δεν περιέχει σαφή και ουσιαστική πρόταση, με εφικτό χρονοδιάγραμμα υλοποίησης και εκφράσαμε σοβαρές επιφυλάξεις αναφορικά με την επίτευξη του στόχου για κατασκευή ΧΥΤ και μονάδας επεξεργασίας στη Λευκωσία μέχρι το 2018, με αποτέλεσμα να μη διαφαίνεται ο σχεδιασμός οποιασδήποτε λύσης για άμεσο απεγκλωβισμό του κράτους από τη συνέχιση της λειτουργίας του ΧΑΔΑ Κοτσιάτη. Σχετικά με το θέμα αυτό εισηγηθήκαμε ότι η στρατηγική θα πρέπει να επικεντρώνεται σε άμεσα υλοποιήσιμες λύσεις, με σαφείς όρους εντολής, προδιαγραφές και αυστηρά χρονοδιαγράμματα, ώστε να υπάρχει ανάληψη ευθύνης, σε περίπτωση που αυτές δεν υλοποιηθούν. Επίσης, εισηγηθήκαμε τον καθορισμό συγκεκριμένων χρονικών πλαισίων, στα οποία θα ετοιμάζονται εκθέσεις προόδου της στρατηγικής, με βάση τις οποίες θα γίνεται, όταν κρίνεται ότι χρειάζεται, αναθεώρηση των στόχων, δράσεων και χρονοδιαγραμμάτων.

Παρά τα πιο πάνω και τις παραινέσεις μας ότι, ενόψει των νέων δεδομένων που αφορούν την κυκλική οικονομία, η ΣΔΔΑ 2015 – 2021 και το αντίστοιχο Σχέδιο Διαχείρισης Δημοτικών Αποβλήτων όχι μόνο καθίστανται παρωχημένα, αλλά και εγκυμονούν τον κίνδυνο δρομολόγησης πολυδάπανων διαρθρωτικών έργων τα οποία να μην συνάδουν με την πολιτική και τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), δεν φαίνεται να δρομολογήθηκαν οποιεσδήποτε ενέργειες για επίλυση του προβλήματος.

Στην υπό αναφορά επιστολή μας με ημερ. 21.8.2017, προς τον Υπουργό ΓΑΑΠ, επαναλαμβάνουμε την άποψη ότι, το Τμήμα Περιβάλλοντος θα πρέπει να δρομολογήσει, το συντομότερο, την εκπόνηση νέας ΣΔΔΑ, που να προτείνει λύσεις, κατά τις οποίες θα επιλύονται άμεσα τα σοβαρά προβλήματα που υπάρχουν σήμερα, όπως είναι το άμεσο κλείσιμο του ΧΑΔΑ στον Κοτσιάτη και να συνάδουν με την νέα πολιτική και στόχους της ΕΕ. Το Τμήμα Περιβάλλοντος, σε επιστολή του ημερ. 21.11.2016, μας πληροφόρησε ότι,

το κλείσιμο της χωματερής του Κοτσιάτη επιλύεται στην υφιστάμενη εγκριμένη ΣΔΔΑ, με τη λήψη συγκεκριμένων δράσεων. Ωστόσο, τα τελευταία γεγονότα επί του θέματος της διαχείρισης των δημοτικών αποβλήτων, της λειτουργίας της ΟΕΔΑ Κόσιης και της λειτουργίας του ΧΥΤΑ Πάφου έχουν δημιουργήσει σημαντικές καθυστερήσεις, τις οποίες το Υπουργείο θα πρέπει να αντιμετωπίσει με τον πλέον αποδοτικό τρόπο.

Με βάση τα πιο πάνω, ζητήσαμε μέσω της υπό αναφορά επιστολής μας, από τον Υπουργό ΓΑΑΠ, όπως μας ενημερώσει αν τα όσα αναφέρονται στη ΣΔΔΑ 2015 – 2021 και το αντίστοιχο Σχέδιο Διαχείρισης σχετικά με τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων της επαρχίας Λευκωσίας εξακολουθούν να ισχύουν. Σε περίπτωση που δεν ισχύουν, όπως φαίνεται από την ενημέρωση που έχουμε για το ΤΑΥ ως προς τις παραμέτρους σχεδιασμού του ΧΥΤ της Κόσιης για την περίοδο 2020 – 2030, ζητήσαμε από τον Υπουργό όπως μας ενημερώσει για τους νέους σχεδιασμούς. Επισημάναμε επίσης, ότι θα πρέπει χωρίς άλλη καθυστέρηση να δοθούν οδηγίες στο Τμήμα Περιβάλλοντος για εκπόνηση νέας ΣΔΔΑ.

Μέχρι την ημερομηνία δημοσίευσης της Έκθεσής μας η απάντηση του Υπουργού ΓΑΑΠ για το υπό αναφορά θέμα εκκρεμούσε.

14. Διοικητική έρευνα σε σχέση με τον χειρισμό υπόθεσης συμψηφισμού με αποζημιώσεις στις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες.

Στο πλαίσιο προηγούμενων ελέγχων που διενεργήθηκαν από την Υπηρεσία μας στις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες διαπιστώθηκε ότι ο τότε επικεφαλής του Εθνικού Κέντρου Ελέγχου Ασθενειών (ΕΚΕΑ), ο οποίος είχε συγγένεια έκτου βαθμού (δεύτερα ξαδέλφια) με τον μέτοχο εταιρείας που είχε υποστεί τις μεγαλύτερες ζημιές και δικαιούτο στα πλαίσια του πιο πάνω Σχεδίου, αποζημίωση ύψους €470.290, ενδεχομένως να προσπάθησε να αποτρέψει τη διενέργεια του προνοούμενου από τον Νόμο, συμψηφισμού της αποζημίωσης με τις οφειλές της εταιρείας προς το Κράτος. Για το θέμα ετοίμασε σημείωμα στη βάση του οποίου ο Διευθυντής των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών ζήτησε γνωμάτευση από τον Γενικό Εισαγγελέα, χωρίς ωστόσο να παραθέτει όλα τα γεγονότα με ακρίβεια, με αποτέλεσμα να εκμαιευθεί γνωμάτευση προς το συμφέρον του συγγενικού του προσώπου του επικεφαλής του ΕΚΕΑ. Παραπέμψαμε το θέμα στον Γενικό Εισαγγελέα, παραθέτοντας τα γεγονότα και θέτοντάς του το ερώτημα, κατά πόσο η σχετική γνωμάτευσή του θα ήταν διαφορετική, εάν είχε πλήρη ενημέρωση για τα γεγονότα. Ο Γενικός Εισαγγελέας μάς πληροφόρησε ότι, με βάση τα γεγονότα που θέσαμε ενώπιόν του, συνάγεται ότι η γνωμάτευση θα διαφοροποιείτο.

Τα πιο πάνω τέθηκαν υπόψη του Υπουργού ΓΑΑΠ, ως αρμόδια Αρχή, ο οποίος μας πληροφόρησε ότι από διερεύνηση του θέματος, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι δεν προκύπτει οποιοδήποτε θέμα το οποίο να απαιτεί τη διενέργεια πειθαρχικής έρευνας.

Επίσης η Γενική Διευθύντρια του ΥΓΑΑΠ, με επιστολή της ημερ. 21.11.2016 μάς πληροφόρησε ότι, όσον αφορά στο θέμα του συμψηφισμού της αποζημίωσης με τις οφειλές εταιρείας προς το Κράτος, δεν προκύπτει, κατά την άποψή της, οτιδήποτε παράνομο ή αντιδεοντολογικό, εφόσον η υπό αναφορά συγγένεια ήταν έκτου βαθμού, ενώ η σχετική νομοθεσία ορίζει ότι κώλυμα στον χειρισμό υποθέσεων αποτελεί η συγγένεια μέχρι τέταρτου βαθμού και δεν έχει στοιχειοθετηθεί οποιαδήποτε άλλη ιδιάζουσα σχέση ή προσωπικό συμφέρον. Επιπλέον, μάς πληροφόρησε ότι ο τότε Αν. Διευθυντής των ΚΥ είχε ζητήσει γνωμάτευση από τον Γενικό Εισαγγελέα, έχοντας υπόψη του συγκεκριμένες πληροφορίες και δεδομένα και παρόλο ότι στη συνέχεια προέκυψαν νέα στοιχεία, αυτός δεν έκρινε αναγκαίο να τα διαβιβάσει στη Νομική Υπηρεσία καθώς, στο μεταξύ, μετά από οδηγίες της Γενικής Λογίστριας, έγινε ο συμψηφισμός. Τέλος, μάς πληροφόρησε ότι ο

Υπουργός ΓΑΑΠ, με επιστολή του ημερ. 8.11.2016, ζήτησε τις απόψεις του Γενικού Εισαγγελέα για οριστική διευθέτηση του θέματος.

Η Υπηρεσία μας διατηρώντας τις επιφυλάξεις της αναφορικά με τα πορίσματα των διοικητικών ερευνών σχετικά με τα πιο πάνω θέματα, όπως και για τις αποφάσεις του Υπουργού για μη αναζήτηση ευθυνών στη βάση των διοικητικών αυτών ερευνών, με επιστολή της ημερ. 1.12.2016 διαβίβασε στον Γενικό Εισαγγελέα τις απόψεις της για το θέμα, ο οποίος μάς ενημέρωσε με επιστολή του ημερ. 15.12.2016 ότι τα στοιχεία που προέκυψαν από του ελέγχους της Υπηρεσίας μας θα μελετηθούν και θα ληφθούν υπόψη στη σχετική, επί του θέματος, επιστολή του προς τον Υπουργό ΓΑΑΠ.

Σε συνέχεια των πιο πάνω ο Γενικός Εισαγγελέας με επιστολή του ημερ. 16.12.2016 προς τον Υπουργό ΓΑΑΠ, αναφέρει μεταξύ άλλων ότι «όπως φαίνεται από την επιστολή σας και τα συνημμένα έγγραφα, αντί να τηρηθούν τα προβλεπόμενα σχετικά με τις πειθαρχικές έρευνες που προβλέπονται από τον περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμο του 1990, Ν.1/1990, έγινε στην παρούσα περίπτωση διοικητική έρευνα από τη Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου σας, η οποία δεν προβλέπεται στον ανωτέρω Νόμο» και καταλήγει ότι «κατά την άποψη μου, θα πρέπει να προχωρήσετε άμεσα με τη διαδικασία του Νόμου, δηλαδή, με το διορισμό ερευνητών λειτουργού ως προβλέπεται, με αυστηρές οδηγίες να τηρηθεί πιστά η προθεσμία του Νόμου των 60 ημερών ούτως ώστε να μην υπάρξει περαιτέρω απώλεια χρόνου»

Ο Υπουργός ΓΑΑΠ σε επιστολή του ημερ. 3.3.2017 προς τον Πρόεδρο της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παρακολούθησης Σχεδίων Αναπτύξεως και Ελέγχου Δημοσίων Δαπανών με θέμα «Ετήσια Έκθεση Γενικού Ελεγκτή της Δημοκρατίας για το έτος 2015 Υπουργείο ΓΑΑΠ», μεταξύ άλλων, επί του πιο πάνω θέματος αναφέρει ότι «ακολουθώντας τη σύσταση του Γενικού Εισαγγελέα, ο Υπουργός έχει διορίσει ερευνητή λειτουργό με βάση το άρθρο 81(2)(β) των περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμων για διερεύνηση πιθανών πειθαρχικών παραπτώματων σε σχέση με την εμπλοκή του επικεφαλής του ΕΚΕΑ στο Σχέδιο καταπολέμησης ψευδοπανώλης»

Η Υπηρεσία μας, με επιστολή της ημερ. 1.9.2017, ζήτησε από τον Υπουργό ΓΑΑΠ ενημέρωση αναφορικά με την ολοκλήρωση της πειθαρχικής έρευνας, το πόρισμά της και τις ενέργειες που έχουν προωθηθεί σχετικά. Μέχρι την ημερομηνία ετοιμασίας της παρούσας Έκθεσης δεν είχε ληφθεί η απάντηση του Υπουργού.